

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

10 april 2025

**DE WERKING VAN DE HOGE RAAD
VOOR DE JUSTITIE**

Hoorzitting

Verslag

namens de commissie
voor Justitie
uitgebracht door
de heer **Christoph D'Haese**

Inhoud

Blz.

Hoorzitting van 19 februari 2025 met de heer Daniel Van den Bossche, voorzitter van de HRJ en van de Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie, mevrouw Bénédicte Inghels, voorzitter van de Franstalige advies- en onderzoekscommissie, mevrouw Charlotte Verhaeghe, voorzitter van de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie, en de heer Marc Bertrand, voorzitter van de Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie.....3

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

10 avril 2025

**LE FONCTIONNEMENT DU CONSEIL
SUPÉRIEUR DE LA JUSTICE**

Audition

Rapport

fait au nom de la commission
de la Justice
par
M. **Christoph D'Haese**

Sommaire

Pages

Audition du 19 février 2025 de M. Daniel Van den Bossche, président du CSJ et de la commission d'avis et d'enquête néerlandophone, Mme Bénédicte Inghels, présidente de la commission d'avis et d'enquête francophone, Mme Charlotte Verhaeghe, présidente de la commission de nomination et de désignation néerlandophone et M. Marc Bertrand, président de la commission de nomination et de désignation francophone.....3

01422

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Ismaël Nuino

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Christoph D'Haese, Sophie De Wit, Kristien Van Vaerenbergh
VB	Marijke Dillen, Alexander Van Hoecke
MR	Philippe Goffin, Pierre Jadoul
PS	Khalil Aouasti, Pierre-Yves Dermagne
PVDA-PTB	Greet Daems, Julien Ribaud
Les Engagés	Simon Dethier, Ismaël Nuino
Vooruit	Alain Yzermans
cd&v	Steven Matheï
Ecolo-Groen	Stefaan Van Hecke
Open Vld	Katja Gabriëls

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Jeroen Bergers, Maaïke De Vreese, Wim Van der Donckt, Charlotte Verkeyn
Katleen Bury, Werner Somers, Francesca Van Belleghem
Catherine Delcourt, Anthony Dufrane, Victoria Vandenberg
Caroline Désir, Lydia Mutyebele Ngoi, Patrick Prévot
Kemal Bilmez, Nabil Boukili, Kim De Witte
Pierre Kompany, Marc Lejeune, Aurore Tourneur
Brent Meuleman, Axel Weydts
Leentje Grillaert, Els Van Hoof
Sarah Schlitz, Matti Vandemaele
Alexia Bertrand, Paul Van Tigchelt

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Versie provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

**HOORZITTING VAN 19 FEBRUARI 2025
MET DE HEER DANIEL VAN DEN BOSSCHE,
VOORZITTER VAN DE HRJ EN VAN
DE NEDERLANDSTALIGE ADVIES- EN
ONDERZOEKSCOMMISSIE, MEVROUW
BÉNÉDICTE INGHELS, VOORZITTER
VAN DE FRANSTALIGE ADVIES- EN
ONDERZOEKSCOMMISSIE, MEVROUW
CHARLOTTE VERHAEGHE, VOORZITTER
VAN DE NEDERLANDSTALIGE BENOEMINGS-
EN AANWIJZINGSCOMMISSIE, EN DE
HEER MARC BERTRAND, VOORZITTER
VAN DE FRANSTALIGE BENOEMINGS- EN
AANWIJZINGSCOMMISSIE**

1. Uiteenzettingen van de heer Daniel Van den Bossche, voorzitter van de HRJ en van de Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie, mevrouw Bénédicte Inghels, voorzitter van de Franstalige advies- en onderzoekscommissie, mevrouw Charlotte Verhaeghe, voorzitter van de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie, en de heer Marc Bertrand, voorzitter van de Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

De heer Daniel Van den Bossche opent zijn uiteenzetting met een korte introductie van de vier vertegenwoordigers van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ). Hij geeft aan dat de presentatie zich zal richten op de werking van de HRJ, maar dat er ook zal worden ingegaan op de brief van de minister van Justitie van 16 december 2024, waarin twee specifieke aspecten aan de orde kwamen.

De heer Van den Bossche staat kort stil bij de missie en bevoegdheden van de HRJ.

Hij herinnert aan de oorsprong van de HRJ en benadrukt de terechte nadruk vanuit Europa op de democratische rechtsstaat en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het was de zaak-Dutroux die destijds leidde tot een ernstig wantrouwen in politie en justitie. Het Octopusakkoord resulteerde uiteindelijk in de oprichting van een onafhankelijk orgaan dat toezicht moest houden op de werking van justitie, de rechterlijke orde in het bijzonder.

De spreker acht het van belang te benadrukken dat het nieuwe orgaan destijds werd verankerd in artikel 151 van de Grondwet. Het orgaan staat los en is onafhankelijk van de drie machten, waarbij tevens expliciet wordt gesteld dat de HRJ op zijn beurt de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht moet respecteren. Dit gegeven dwingt de HRJ vaak tot een zorgvuldige afweging.

**AUDITION DU 19 FÉVRIER 2025
DE M. DANIEL VAN DEN BOSSCHE,
PRÉSIDENT DU CSJ ET DE LA COMMISSION
D'AVIS ET D'ENQUÊTE NÉERLANDOPHONE,
MME BÉNÉDICTE INGHELS, PRÉSIDENTE
DE LA COMMISSION D'AVIS ET D'ENQUÊTE
FRANCOPHONE, MME CHARLOTTE
VERHAEGHE, PRÉSIDENTE
DE LA COMMISSION DE NOMINATION ET
DE DÉSIGNATION NÉERLANDOPHONE ET
M. MARC BERTRAND, PRÉSIDENT
DE LA COMMISSION DE NOMINATION ET
DE DÉSIGNATION FRANCOPHONE**

1. Exposés de M. Daniel Van den Bossche, président du CSJ et de la commission d'avis et d'enquête néerlandophone, Mme Bénédicte Inghels, présidente de la commission d'avis et d'enquête francophone, Mme Charlotte Verhaeghe, présidente de la commission de nomination et de désignation néerlandophone et M. Marc Bertrand, président de la commission de nomination et de désignation francophone

M. Daniel Van den Bossche entame son exposé par une brève présentation des quatre représentants du Conseil supérieur de la Justice (CSJ). Il indique que la présentation sera axée sur le fonctionnement du CSJ et qu'il y sera également question de la lettre du ministre de la Justice du 16 décembre 2024, qui aborde deux aspects spécifiques.

M. Van den Bossche passe rapidement en revue la mission et les compétences du CSJ.

Rappelant les origines du CSJ, il souligne que l'Europe attache, à juste titre, une grande importance à l'état de droit démocratique et à l'indépendance du pouvoir judiciaire.

C'est l'affaire Dutroux qui a fait naître une méfiance importante envers la police et la justice. L'accord Octopus a finalement abouti à la création d'un organe indépendant chargé de superviser le fonctionnement de la Justice, et en particulier de l'ordre judiciaire.

L'orateur estime important de souligner que dans la foulée de cet accord, l'existence du nouvel organe a été consacrée dans l'article 151 de la Constitution. Cet article indique expressément que cet organe, distinct et indépendant des trois pouvoirs, doit à son tour respecter l'indépendance du pouvoir judiciaire. En conséquence, le CSJ est souvent tenu d'agir en faisant preuve de vigilance.

De missie van de HRJ omvat verschillende aspecten. Een cruciale rol is weggelegd voor het benoemingsbeleid, wat op zich belangrijk is voor de kwaliteit van de rechtspraak.

Een tweede belangrijk aspect is het voeren van extern onderzoek naar de werking van het systeem op basis van de klachtenprocedure, audits en bijzondere onderzoeken.

Een ander aspect is het formuleren van aanbevelingen, zowel ambtshalve als op verzoek van onder meer het Parlement, over wetsvoorstellen en wetsontwerpen die verband houden met het gerechtelijk systeem.

Het laatste aspect van de missie betreft de deontologie van de magistraten zelf.

De bevoegdheden van de HRJ zijn vastgelegd in artikel 151 van de Grondwet. De heer Van den Bossche gaat hier niet dieper op in, omdat de andere sprekers de bevoegdheden van de commissies nader zullen toelichten.

Hij bespreekt wel de samenstelling en organen van de HRJ.

De algemene vergadering bestaat uit 44 leden, met een dubbele pariteit: evenveel magistraten als niet-magistraten en evenveel Franstalige als Nederlandstalige leden. De magistraten worden gekozen via democratische verkiezingen door de eigen collega's, waarbij elk lid drie stemmen heeft en moet stemmen op minstens één man en één vrouw, en minstens op iemand van de zittende magistratuur en het parket, om een evenwicht te waarborgen. De 22 niet-magistraten worden door de Senaat gekozen met een tweederdemeerderheid. De spreker stelt dat de tweederdemeerderheid trouwens een belangrijk gegeven is doorheen de werking van de HRJ.

Elk taalcollege bestaat uit minstens vier leden van elk geslacht en ten minste vier advocaten, drie hoogleraren van een universiteit of hogeschool en vier leden van het middenveld.

De ambtstermijn is beperkt tot maximaal twee keer vier jaar.

Vervolgens bespreekt de heer Van den Bossche de drie belangrijke organen van de HRJ: de algemene vergadering, het bureau en de commissies.

De algemene vergadering is het beslissingsorgaan met 44 leden. Om de werking te vergemakkelijken, wordt er gewerkt met commissies, begeleidingscomités en werkgroepen die het besluitvormingsproces aansturen.

La mission du CSJ comporte plusieurs dimensions, parmi lesquelles la politique de nomination joue un rôle prépondérant compte tenu de son importance pour la qualité de la jurisprudence.

La réalisation d'enquêtes externes sur le fonctionnement du système judiciaire, fondées sur la procédure de plainte, des audits et des enquêtes particulières, est une deuxième dimension essentielle.

Le CSJ formule par ailleurs des recommandations, d'office ou à la demande du Parlement (entre autres), au sujet des projets et propositions de loi qui concernent le fonctionnement du système judiciaire.

La dernière dimension de la mission du CSJ a trait à la déontologie des magistrats.

Les compétences du CSJ sont définies à l'article 151 de la Constitution. M. Van den Bossche ne s'étend pas sur ce point, dès lors que les autres orateurs détailleront davantage les compétences des commissions.

Il évoque en revanche la composition et les organes du CSJ.

L'assemblée générale est constituée de 44 membres, selon une double parité: un nombre égal de magistrats et de non-magistrats et un nombre égal de membres francophones et néerlandophones. Les magistrats sont élus démocratiquement par leurs pairs. Chaque magistrat, qui dispose de trois voix, doit voter pour un homme et une femme au moins, ainsi que pour au moins un membre de la magistrature assise et un membre du parquet. Cette règle permet d'assurer un équilibre. Les 22 non-magistrats sont élus par le Sénat à la majorité des deux tiers. L'orateur souligne que cette majorité des deux tiers caractérise d'ailleurs le fonctionnement du CSJ dans une large mesure.

Chaque collège linguistique est composé d'au moins quatre membres de chaque sexe et d'au moins quatre avocats, trois professeurs d'université ou de haute école et quatre représentants de la société civile.

La durée du mandat est limitée à deux fois quatre ans au maximum.

M. Van den Bossche énumère les trois principaux organes du CSJ: l'assemblée générale, le bureau et les commissions.

L'assemblée générale, qui est l'organe de décision du CSJ, compte 44 membres. Pour en faciliter le fonctionnement, des commissions, des comités d'accompagnement et des groupes de travail ont été constitués. Leur rôle est

De algemene vergadering keurt alle adviezen, voorstellen, verslagen, richtlijnen en programma's goed. Ze stemt ook over de begroting, die door het bureau wordt voorbereid, en sluit de rekeningen van het voorgaande begrotingsjaar af.

Het bureau, bestaande uit vier leden – de vier sprekers aanwezig op de hoorzitting – die binnen de HRJ worden gekozen en permanent zetelen, heeft een belangrijke taak in het leiden, coördineren en uitzetten van de koers en het bereiken van resultaten. In dit verband vermeldt de heer Van den Bossche dat het bureau momenteel werkt aan een nieuw strategisch plan voor de HRJ, die intussen 25 jaar bestaat. Het gerechtelijk landschap is namelijk aanzienlijk veranderd en er zijn nieuwe partners bij gekomen, waardoor het belangrijk is om na te denken over de toekomstige richting van de HRJ, met name met betrekking tot de autonomie van de magistratuur en de positionering van de HRJ ten opzichte van het College van de hoven en rechtbanken.

Er zijn voorts twee commissies: de benoemings- en aanwijzingscommissie (BAC) met veertien leden en de advies- en onderzoekscommissie (AOC) met acht leden. Deze commissies kunnen ook samenkomen in verenigde commissies. De Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie (VBAC) beperkt zich tot de benoemingen en aanwijzingen voor tweetalige posities, de Verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC) heeft een belangrijker taak, omdat in deze commissie zowel audits als bijzondere onderzoeken aan bod komen, waarover met een tweederdemeerderheid moet worden beslist.

Mevrouw Charlotte Verhaeghe gaat dieper in op de werking van de BAC. Zij legt uit dat de bevoegdheid van deze commissie zich concreet vertaalt in twee opdrachten: enerzijds het organiseren van de toegangsexamens tot de magistratuur en anderzijds het voordragen van de geslaagde kandidaten voor een benoeming in een functie van magistraat of een aanwijzing als korpschef. Dit gebeurt op het niveau van elke taalrol.

De afzonderlijke taalgroepen werken ook samen in de VBAC waarin de achtentwintig leden verenigd zijn. De verenigde commissie buigt zich over de richtlijnen voor de opleidingen die magistraten en magistraten in opleiding kunnen volgen. Ook draagt de commissie kandidaten voor voor benoemingen in een tweetalige functie van magistraat of voor een aanstelling als korpschef.

de mener à bonne fin la première phase du processus décisionnel. L'ensemble des avis, propositions, rapports, lignes directrices et programmes établis par le CSJ sont approuvés par son assemblée générale. Celle-ci vote également le budget, préparé par le bureau, et clôture les comptes de l'année budgétaire précédente.

Le bureau est composé de quatre membres – en l'occurrence, les quatre orateurs présents à l'audition. Ces membres sont élus par le CSJ en son sein et ils y siègent de manière permanente. Le bureau joue un rôle important en matière de direction, de coordination, de définition des orientations et de réalisation des objectifs. M. Van den Bossche indique à cet égard que le bureau est en train d'élaborer un nouveau plan stratégique pour le CSJ, qui a vu le jour il y a déjà 25 ans. En effet, le paysage judiciaire a connu des changements significatifs et de nouveaux partenaires s'y sont insérés. C'est la raison pour laquelle il importe de réfléchir à l'orientation que prendra le CSJ à l'avenir, en particulier en ce qui concerne l'autonomie de la magistrature et le positionnement du CSJ par rapport au Collège des cours tribunaux.

Le CSJ compte également deux commissions en son sein: la commission de nomination et de désignation (CND), composée de 14 membres, et la commission d'avis et d'enquête (CAE), composée de 8 membres. Ces commissions peuvent également se réunir en commissions réunies. Alors que le rôle de la commission de nomination et de désignation réunie (CNDR) a uniquement trait aux nominations et aux désignations aux postes bilingues, la mission de la commission d'avis et d'enquête réunie (CAER) est plus étendue puisqu'elle englobe les audits et les enquêtes particulières, sur lesquels elle est amenée à se prononcer à la majorité des deux tiers.

Mme Charlotte Verhaeghe aborde plus en détail le fonctionnement de la CND. Elle explique que la compétence de cette commission consiste concrètement en deux tâches: organiser les examens d'accès à la magistrature, d'une part, et présenter les lauréats de ces examens en vue de leur nomination à une fonction de magistrat ou de leur désignation à un poste de chef de corps, d'autre part. Il existe une CND pour chaque rôle linguistique.

Les deux groupes linguistiques sont également amenés à collaborer dans le cadre de la CNDR, qui réunit les vingt-huit membres. Cette commission réunie élabore les lignes directrices des formations qui peuvent être suivies par les magistrats et les magistrats en formation. Elle présente également les candidats à une nomination à une fonction de magistrat bilingue ou à une désignation à un poste de chef de corps.

Mevrouw Verhaeghe gaat vervolgens dieper in op de verschillende examens die de commissie organiseert.

Eenmaal per jaar wordt het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage georganiseerd, op verzoek van de minister van Justitie, die daartoe een oproep publiceert. Van de kandidaten wordt minstens twee jaar juridische ervaring vereist. Het examen opent de toegang tot een gerechtelijke stage van 24 maanden.

De commissie organiseert eveneens tweemaal per jaar het examen inzake de beroepsbekwaamheid. Dit examen is bestemd voor meer ervaren kandidaten met minstens vier jaar beroepservaring.

Daarnaast organiseert de commissie tweemaal per jaar het mondeling evaluatie-examen. Dit examen richt zich op nog meer ervaren kandidaten die minstens twintig jaar ervaring moeten kunnen aantonen.

Ten slotte wordt er nog tweemaal per jaar een examen georganiseerd voor plaatsvervangers. Voor dit examen is een beroepservaring van vijf jaar vereist. Het betreft hier concreet advocaten die af en toe als rechter zetelen in geval van afwezigheid van de rechter.

Bij de organisatie van het eerste type examen, het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage, werd de commissie vorig jaar geconfronteerd met een lid met een groot integriteitsprobleem. Het lid in kwestie had het examen, dat bestaat uit een fictieve casus, opgesteld en kennelijk ook verspreid. In de vijftigjarige geschiedenis van de HRJ had dit zich nog nooit voorgedaan. Alle leden van het vorige mandaat waren en zijn nog steeds zwaar onder de indruk van deze gebeurtenis. Men verwacht immers niet dat een lid van een examencommissie zich hieraan schuldig maakt.

Mevrouw Verhaeghe stelt dat er onmiddellijk actie werd ondernomen. De kandidaat en de magistraat in kwestie werden gehoord en beiden bekenden de feiten. De bevoegde strafrechtelijke en tuchtrechtelijke overheden werden onmiddellijk gevraagd om een onderzoek te voeren, zo breed mogelijk. De HRJ heeft onmiddellijk gecommuniceerd over de feiten die op dat moment al bekend waren, vanuit de overtuiging dat open communicatie absoluut noodzakelijk is om het vertrouwen van de burger in justitie te verdienen.

Het examen in kwestie werd vernietigd. Deze beslissing was moeilijk omdat de belangen van de kandidaten die wel een correct examen hadden afgelegd, moesten worden afgewogen tegen het algemeen belang. Voor de HRJ stond echter vast dat de selectieprocedures

Mme Verhaeghe aborde ensuite de manière plus approfondie les différents examens que la commission organise.

Le concours d'admission au stage judiciaire est organisé une fois par an à la demande du ministre de la Justice, qui publie à cet effet un appel aux candidats. Ces derniers doivent disposer d'au moins deux années d'expérience professionnelle juridique. L'examen ouvre l'accès au stage judiciaire de vingt-quatre mois.

La commission organise également deux fois par an l'examen d'aptitude professionnelle, destiné aux candidats plus expérimentés disposant d'au moins quatre années d'expérience professionnelle.

En outre, la commission organise deux fois par an l'examen oral d'évaluation. Cet examen est destiné à des candidats encore plus chevronnés qui doivent pouvoir justifier d'au moins vingt ans d'expérience.

Enfin, un examen est encore organisé deux fois par an pour les suppléants. Pour participer à cet examen, une expérience professionnelle de cinq ans est exigée. Concrètement, il s'agit d'avocats qui, de temps à autre, siègent en tant que juge en cas d'absence de ce dernier.

Dans le cadre de l'organisation du premier type d'examen, à savoir le concours d'admission au stage judiciaire, la commission a été confrontée l'année passée à un membre dont l'intégrité était sérieusement remise en cause. Le membre en question avait conçu et apparemment aussi diffusé l'examen, qui consistait en un cas fictif. Cela n'était encore jamais arrivé en vingt-cinq ans d'existence du CSJ. Tous les membres du mandat précédent ont été et restent très marqués par cet événement. Personne ne s'attend en effet à ce qu'un membre d'une commission d'examen se rende coupable d'un tel acte.

Mme Verhaeghe indique que des mesures ont été prises immédiatement. Le candidat et le magistrat en question ont été entendus et ont reconnu les faits. Il a été immédiatement demandé aux autorités pénales et disciplinaires compétentes de mener une enquête aussi large que possible. Convaincu qu'une communication ouverte est absolument nécessaire pour mériter la confiance des citoyens en la justice, le CSJ a communiqué sans attendre au sujet des faits qui étaient déjà connus à l'époque.

L'examen en question a été annulé. Ce fut une décision difficile car il a fallu mettre en balance les intérêts des candidats qui avaient correctement présenté l'épreuve, d'une part, et l'intérêt général, d'autre part. Le CSJ était toutefois convaincu que les procédures de sélection

waterdicht moesten zijn en dat er bij de burger geen enkele twijfel mocht rijzen over de vereiste competenties, kennis en expertise van de toekomstige magistraten. Dit is absoluut noodzakelijk voor de geloofwaardigheid van de gehele magistratuur.

De HRJ ging ook onmiddellijk over tot de organisatie van een tweede vergelijkend examen, omdat justitie dringend behoefte had aan een nieuwe lichter magistralen in opleiding.

Vervolgens werden zes externe experts aangesteld, die vanuit hun ervaring met de bestrijding van examenfraude de examenprocessen kritisch hebben geëvalueerd en aanbevelingen hebben geformuleerd. Er werd ook een werkgroep risicomanagement samengesteld met als doel het uitwerken van methodieken om risico's sneller te detecteren. Het examenreglement werd ook doorge-licht met als doel de fraudegevoeligheid aan te pakken.

De heer Marc Bertrand legt de werking van de benoemingsprocedure voor magistraten uit. Ze is vrij lang en gebaseerd op een rigoureuze institutionele architectuur waarbij verschillende actoren betrokken zijn, waaronder de FOD Justitie, de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ), de korpschefs, de ordes van advocaten en ten slotte de minister van Justitie, die het koninklijk benoemingsbesluit voorlegt.

Het wettelijke kader voor deze procedure is vastgelegd in het Gerechtelijk Wetboek en volgt een nauwkeurig tijdschema: tijdens de eerste 75 dagen worden de kandidaturen ingediend en worden de essentiële adviezen van de korpschefs opgevraagd. Voor de actieve magistraten die benoemd willen worden, zijn adviezen vereist van de korpschefs van hun oorspronkelijke rechtsgebied, van het rechtsgebied waar de functie vacant is verklaard en van de orde van advocaten. Voor de functies van adviseur binnen de hoven wordt ook de algemene vergadering geraadpleegd.

Zodra die administratieve voorbereidende fase voltooid is, wordt het dossier aan de HRJ bezorgd. Die beschikt over een termijn van veertig dagen om via zijn benoemingscommissies de kandidaten te horen en te beraadslagen over hun eventuele voordracht. Die moet worden goedgekeurd met een gekwalificeerde tweederdemeerderheid door een paritaire commissie samengesteld uit veertien leden, onder wie evenveel magistraten als niet-magistraten. Er moeten minstens tien leden aanwezig zijn en er is minstens een tweederdemeerderheid vereist. Deze goedkeuringsdrempel en

devaïent être irréprochables et que les compétences, les connaissances et l'expertise requises de la part des futurs magistrats ne pouvaïent susciter le moindre doute chez les citoyens. Il s'agit d'une nécessité absolue pour la crédibilité de l'ensemble de la magistrature.

Le CSJ a immédiatement organisé un deuxième concours car la justice avait urgemment besoin de recruter de nouveau des magistrats en formation.

Ensuite, six experts externes ont été désignés. Sur la base de leur expérience en matière de lutte contre la fraude aux examens, ces derniers ont évalué de manière critique les procédures de sélection et ont formulé des recommandations. Un groupe de travail consacré à la gestion des risques a également été constitué dans le but d'élaborer des méthodes permettant de détecter plus rapidement les risques. Le règlement de l'examen a également été analysé afin de réduire le risque de fraude.

M. Marc Bertrand détaille le fonctionnement de la procédure de nomination des magistrats. Cette assez longue procédure repose sur une architecture institutionnelle rigoureuse, impliquant plusieurs acteurs, dont le SPF Justice, le Conseil supérieur de la Justice (CSJ), les chefs de corps, les ordres d'avocats et, en définitive, le ministre de la Justice, qui soumet l'arrêté royal de nomination.

Le cadre légal de ce processus est fixé par le Code judiciaire et suit une chronologie précise: les 75 premiers jours sont consacrés au dépôt des candidatures et à la demande d'avis essentiels émanant des chefs de corps. Pour les magistrats en poste souhaitant une nomination, des avis sont requis des chefs de corps de leur juridiction d'origine, de la juridiction où la vacance est déclarée ainsi que de l'ordre des avocats. Dans le cas des fonctions de conseiller au sein des cours, l'Assemblée générale des cours est également sollicitée.

Une fois cette phase administrative préliminaire achevée, le dossier est transmis au CSJ, qui, par le biais de ses commissions de nomination, dispose d'un délai de 40 jours pour auditionner les candidats et délibérer en vue d'une présentation. Cette dernière doit être approuvée à la majorité qualifiée des deux tiers par une commission paritaire de quatorze membres, composée à parts égales de magistrats et de non-magistrats. Il est obligatoire d'avoir dix membres au minimum présents et au minimum la majorité des deux tiers. Ce seuil d'approbation et ces critères stricts visent à prévenir toute forme de

deze strikte criteria moeten elke vorm van politisering van benoemingen voorkomen. Dit moet een antwoord bieden op de kritiek die werd geuit in de nasleep van de Dutrouxaffaire.

De benoemingscommissies komen wekelijks samen en de verenigde commissies komen samen wanneer er vacatures zijn voor een rechtbank waar een tweetalige betrekking vacant is. Het resultaat van die beraadslagingen (voordracht en hoorzitting) wordt geformaliseerd door het opstellen van een voordrachtverslag, een beslissend document met de formele redenen voor de bestuurlijke beslissingen, gericht aan de minister van Justitie, die vervolgens vijftig dagen de tijd heeft om de Koning de benoeming van een magistraat of korpschef voor te stellen. Een specifieke bepaling van de regeling dient te worden benadrukt: de minister van Justitie beschikt over een bepaalde termijn om de voordracht door de HRJ te verwerpen. In dat geval onderzoekt de HRJ het dossier opnieuw en dient het een nieuw voorstel in of draagt het opnieuw dezelfde kandidaat voor. Indien de minister bij deze tweede voordracht de benoeming weigert voor te stellen, wordt de functie opnieuw vacant verklaard. Deze bepaling is bedoeld om de invloed van de keuze van de minister van Justitie op de benoemingen te beperken en de autonomie van de benoemingscommissies te waarborgen.

Uit de ervaring met de covidcrisis is gebleken dat die instanties over een groot aanpassingsvermogen beschikken. Tijdens die periode hebben de commissies hun werkzaamheden via videoconferenties voortgezet, waardoor de continuïteit bij de voordracht van magistraten kon worden gewaarborgd. Toen de complexe periode als gevolg van de pandemie voorbij was, hebben de commissies hun werkzaamheden soms op afstand voortgezet. In 2024 werd de voordracht van een korpschef via een videoconferentie betwist door de minister van Justitie op grond van het feit dat het vigerende reglement geen uitdrukkelijke bepaling ter zake bevatte. Bijgevolg heeft de HRJ die situatie onmiddellijk geregulariseerd. Deze procedure werd overigens niet aangevochten bij de Raad van State. De HRJ en zijn toenmalige leden hebben zich duidelijk uitgesproken voor het behoud van een strikt kader dat videoconferenties uitsluit wanneer de voordracht van kandidaten gepaard gaat met een geheime stemming.

Mevrouw Charlotte Verhaeghe gaat dieper in op de toekomstvisie van de BAC. In het komende mandaat zal de commissie zich richten op de opvolging van de aanbevelingen van het eerdergenoemde expertenpanel, dat is aangesteld om de examenprocessen te optimaliseren.

Momenteel is de commissie druk bezig met het organiseren van examens. Een van de aanbevelingen uit

politisation des nominations de magistrats, en réponse aux critiques formulées à la suite de l'affaire Dutroux.

Les commissions de nomination se réunissent de manière hebdomadaire et les commissions réunies se rencontrent en fonction des places vacantes pour une juridiction au sein de laquelle une place est bilingue. L'issue de ces délibérations (présentation et audition) est formalisée par la rédaction d'un procès-verbal de présentation, document déterminant, présentant la motivation formelle des décisions administratives, adressé au ministre de la Justice, qui dispose ensuite de 50 jours pour proposer au Roi la désignation d'un magistrat ou d'un chef de corps. Il convient de souligner une disposition particulière du système: le ministre de la Justice dispose d'un délai pour rejeter la présentation faite par le CSJ. Dans ce cas, le CSJ réexamine le dossier et soumet soit une nouvelle proposition, soit la même présentation. Si, lors de cette seconde présentation, le ministre refuse de proposer la nomination, la place est à nouveau déclarée vacante. Cette disposition a été conçue pour limiter l'impact du choix du ministre de la Justice sur les nominations et garantir l'autonomie des commissions de nomination.

L'expérience de la crise sanitaire liée à la pandémie de COVID-19 a illustré la capacité d'adaptation de ces instances. Pendant cette période, les commissions ont eu recours à la visioconférence pour poursuivre leurs travaux, garantissant ainsi la continuité des présentations de magistrats. Une fois la période complexe induite par la pandémie achevée, il est arrivé que les commissions poursuivent leurs travaux en distanciel. En 2024, une présentation d'un chef de corps effectuée par visioconférence a été contestée par le ministre de la Justice en raison de l'absence d'une disposition explicite dans le règlement en vigueur. En conséquence, le CSJ a immédiatement procédé à la régularisation de cette situation. Aucune contestation n'a d'ailleurs été formulée devant le Conseil d'État contre cette procédure. Le CSJ et ses membres en fonction à l'époque, se sont prononcés clairement pour conserver un cadre strict excluant la visioconférence lors de la présentation des candidats et au cours de laquelle un vote à bulletin secret intervient.

Mme Charlotte Verhaeghe détaille la vision d'avenir de la CND. Au cours du prochain mandat, la commission s'attellera au suivi des recommandations du panel d'experts précité, désigné afin d'optimiser les processus d'examen.

Actuellement, la commission s'affaire à organiser des examens. L'une des recommandations du rapport

het expertenrapport die de commissie meeneemt, is het scheiden van het schriftelijk en mondeling gedeelte van het examen. Tot voor kort lag er veel nadruk op het schriftelijk examen, dat bestond uit een casus die binnen vijf uur moest worden opgelost. Dit bleek fraudegevoelig en niet meer aangepast aan de verwachtingen van de burger ten aanzien van een moderne magistraat. Hoewel juridische kennis essentieel blijft, worden persoonlijke en sociale vaardigheden van de magistraat steeds belangrijker in de vertrouwensrelatie tussen justitie en burger. Het mondeling examen zal zich hier meer op richten.

Een reflectie over de herziening van de examenprocedures staat ook op het programma. De doctoraats thesis van mevrouw Emilie Michaux zou hierbij als leidraad kunnen dienen. Mevrouw Michaux wordt op 17 maart in de BAC verwacht om hierover een denkoefening te houden.

In het kader van het regeerakkoord is er ook aandacht voor het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO). Samen met het IGO zal er een opleidingsprogramma ontwikkeld worden ter voorbereiding van de selectieproeven voor de functie van magistraat. Momenteel zijn de opleidingen pas toegankelijk na het behalen van het examen, maar het zou nuttig kunnen zijn om deze ook aan te bieden aan kandidaten die het examen willen afleggen. Dit zou meer kandidaten kunnen overtuigen om deel te nemen en hen ook beter voorbereiden.

Ten slotte wil de commissie ook meer inzetten op specialisatie, zoals dat ook is opgenomen in het regeerakkoord. Het doel is meer gespecialiseerde en ervaren advocaten aan te trekken voor het ambt van magistraat. Dit sluit aan bij de toenemende specialisatie in rechtenopleidingen aan de universiteiten en de groeiende complexiteit van het recht. Om hieraan tegemoet te komen, zullen meer gerichte en gespecialiseerde examens worden georganiseerd. Momenteel worden er al examens aangeboden in het fiscaal recht, personen- en familierecht, ondernemingsrecht, sociaal recht, strafrecht en verbintenissenrecht.

De heer Marc Bertrand stipt aan dat de aantrekkelijkheid van de loopbaan van magistraat een groot pijnpunt blijft. Vanuit dat perspectief neemt de HRJ verschillende initiatieven, zoals de “Week van de magistratuur” in de maand maart, waarbij rechtenstudenten een dag lang een magistraat kunnen volgen bij de uitoefening van zijn functie. Er is duidelijk enthousiasme voor dat initiatief, zoals na één dag blijkt uit de inschrijvingen voor de 500 plaatsen voor Franstaligen en de 700 plaatsen voor Nederlandstaligen. De HRJ is ook aanwezig op de *jobdays* van de verschillende universiteiten om er de functie van magistraat bij de studenten te promoten.

d'experts que la commission mettra en œuvre consiste à séparer les parties écrite et orale de l'examen. Récemment encore, une grande importance était accordée à l'examen écrit qui comprenait un cas à résoudre en cinq heures. Il est apparu que cette méthode était propice à la fraude et n'était plus en adéquation avec les attentes que nourrit le citoyen envers un magistrat moderne. Bien que les connaissances juridiques restent essentielles, les aptitudes personnelles et sociales du magistrat revêtent de plus en plus d'importance dans la relation de confiance entre la justice et le citoyen. L'examen oral sera davantage focalisé sur cet aspect.

Une réflexion sur la révision des procédures d'examen figure également au programme. La thèse de doctorat de Mme Emilie Michaux pourrait servir de fil conducteur en la matière. Mme Michaux est attendue le 17 mars au sein de la CND afin de mener une réflexion sur ce thème.

L'accord de gouvernement fait également référence à l'Institut de Formation Judiciaire (IFJ). En parallèle à l'IFJ, un programme de formation sera développé en vue de préparer aux épreuves de sélection à la fonction de magistrat. Actuellement, les formations ne sont accessibles qu'après avoir réussi l'examen, mais il pourrait être utile de les proposer également aux candidats qui souhaitent présenter l'examen. Cela permettrait de convaincre davantage de candidats de participer et d'optimiser leur préparation.

Enfin, la commission souhaite miser davantage sur la spécialisation, comme l'indique également l'accord de gouvernement. Le but est d'attirer plus d'avocats spécialisés et expérimentés pour exercer la fonction de magistrat. Cette stratégie fait écho à la spécialisation croissante des formations juridiques proposées par les universités et à la complexification du droit. Afin de répondre à cette tendance, des examens plus ciblés et plus spécialisés seront organisés. Actuellement, des examens sont déjà proposés en droit fiscal, en droit des personnes et de la famille, en droit des affaires, en droit social, en droit pénal et en droit des obligations.

M. Marc Bertrand indique que la question de l'attractivité de la carrière de magistrat demeure une préoccupation majeure. Dans cette perspective, le CSJ met en œuvre diverses initiatives, telles que la “Semaine de la magistrature” au mois de mars, qui permet aux étudiants en droit de suivre un magistrat dans l'exercice de ses fonctions durant une journée. L'engouement pour cette initiative est manifeste, comme en témoigne l'inscription en une seule journée aux 500 places offertes pour les francophones et aux 700 places pour les néerlandophones. Le CSJ est également présent durant les *jobdays* des différentes universités pour promouvoir la

De spreker benadrukt dat een loopbaan binnen de magistratuur aantrekkelijk blijft, zoals blijkt uit het aantal inschrijvingen voor de toelatingsexamens.

Ten slotte werd bij de juridische professionals (advocaten, magistraten, rechtenstudenten, bedrijfsjuristen, parketjuristen, ...) een enquête gehouden om te peilen naar de belangstelling in en de perceptie van een gerechtelijke loopbaan binnen de magistratuur. De resultaten van die enquête worden nu bestudeerd om in 2025 voorstellen uit te werken om de functie aantrekkelijker te maken.

Mevrouw Bénédicte Inghels licht het tweede onderdeel van de opdrachten van de HRJ toe: de externe controle op de werking van de rechterlijke orde. Die opdracht wordt uitgevoerd door de advies- en onderzoekscommissie, die wordt uitgesplitst in twee entiteiten: een Franstalige commissie, waarvan zij de eer heeft voorzitter te zijn, en een Nederlandstalige commissie onder het voorzitterschap van de heer Daniel Van den Bossche. De werkzaamheden van beide commissies vinden plaats met geregeld overleg, met name binnen de verenigde advies- en onderzoekscommissie. Elk van die commissies heeft een gemengde samenstelling, waarbij de helft van de leden magistraat is en de andere helft niet.

Voordat ze ingaat op de details van de werking, brengt de spreker de grondbeginselen in herinnering die ten grondslag liggen aan de opdracht van de advies- en onderzoekscommissies. Enerzijds waarborgt artikel 151 van de Grondwet de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, wat betekent dat de commissie geen recht van controle heeft op de inhoud van de rechterlijke beslissingen. Anderzijds is de HRJ geen tuchtorgaan; wanneer een disciplinaire fout van een speler wordt vermoed of vastgesteld, heeft de HRJ de taak om de zaak door te verwijzen naar de bevoegde autoriteit en niet om enigerlei sanctie op te leggen.

De externe controleopdracht van de instelling heeft dus niet tot doel in de rechtsgang in te grijpen, maar wel disfuncties in kaart te brengen en te benoemen, alsook oplossingen voor te stellen teneinde de werking van het gerecht te verbeteren. De eerste opdracht van de HRJ wordt uitgevoerd door de advies- en onderzoekscommissie per taalrol en betreft de behandeling van de bij de instelling ingediende klachten. Eenieder kan een klacht indienen, bijvoorbeeld omdat de behandeling van een gerechtelijk dossier buitensporige vertraging heeft opgelopen. Die procedure is echter strikt afgebakend: alleen de klachten met betrekking tot de werking van de rechterlijke orde (magistraten en personeelsleden van de hoven en rechtbanken en van de parketten) of auditoraten kunnen worden onderzocht. De HRJ is dus

fonction de magistrat auprès des étudiants. L'orateur souligne que la carrière dans la magistrature demeure attractive comme en témoigne le nombre d'inscrits aux examens d'accession.

Enfin, un sondage réalisé auprès des professionnels du droit (avocats, magistrats, étudiants en droit, juristes d'entreprise, juristes de parquets, etc.) permet d'évaluer l'intérêt et les perceptions liés à la carrière judiciaire dans la magistrature. Les conclusions de cette enquête sont actuellement à l'étude afin d'élaborer en 2025 des propositions destinées à renforcer l'attractivité de la fonction.

Mme Bénédicte Inghels expose le second volet des missions du CSJ qui concerne le contrôle externe du fonctionnement de l'ordre judiciaire. Cette mission est exercée par la Commission d'avis et d'enquête, qui se décline en deux entités: une commission francophone qu'elle a l'honneur de présider, et une commission néerlandophone placée sous la présidence de M. Daniel Van den Bossche. Les travaux des deux commissions s'effectuent en concertation régulière, notamment au sein de la commission d'avis et d'enquête réunie. Chacune de ces commissions dispose d'une composition mixte, moitié de magistrats, moitié de membres non-magistrats.

Avant d'aborder en détail les modes de fonctionnement, l'oratrice rappelle les principes fondamentaux qui encadrent la mission des commissions d'avis et d'enquête. D'une part, l'article 151 de la Constitution garantit l'indépendance du pouvoir judiciaire, ce qui signifie que la commission n'a aucun droit de regard sur le contenu des décisions judiciaires. D'autre part, le CSJ n'étant pas un organe disciplinaire; lorsqu'une faute disciplinaire de la part d'un acteur est présumée ou constatée, son rôle consiste à en référer à l'autorité compétente et non à exercer une quelconque sanction.

La mission de contrôle externe de l'institution ne vise donc pas à interférer dans le processus judiciaire, mais bien à identifier et nommer les dysfonctionnements et à proposer des solutions destinées à améliorer le fonctionnement de la justice. La première mission du CSJ est exercée par la commission d'avis et d'enquête, par rôle linguistique et elle consiste à traiter les plaintes déposées auprès de l'institution. Toute personne peut introduire une plainte, par exemple en cas de retard excessif dans le traitement de son dossier judiciaire. Néanmoins, cette procédure est strictement encadrée: seules les plaintes relatives au fonctionnement de l'ordre judiciaire (magistrats et membres du personnel des cours et tribunaux, et des parquets) ou auditorats peuvent être instruites. Ainsi, le CSJ n'est pas compétent pour

niet bevoegd om geschillen te onderzoeken waarbij de politie, advocaten, notarissen, Raad van State, enz betrokken zijn.

De klacht moet schriftelijk, gedateerd en ondertekend worden ingediend en moet de volledige naam van de klager bevatten, opdat die nauwkeurig zou kunnen worden geïdentificeerd. Vervolgens onderzoekt de commissie of zij op grond van het Gerechtelijk Wetboek bevoegd is om die klacht te behandelen. Wanneer de commissie inderdaad bevoegd is, zal zij overgaan tot een grondig onderzoek waarbij, indien nodig, de voorzitter van de betrokken rechtsmacht of het openbaar ministerie wordt betrokken. Indien de klacht gegrond is, kan de advies- en onderzoekscommissie constructieve aanbevelingen en voorstellen doen om de vastgestelde disfuncties te corrigeren. Wanneer uit meerdere klachten blijkt dat er sprake is van een structureel probleem, kan de advies- en onderzoekscommissie de zaak doorverwijzen naar de verenigde commissie om een bijzonder onderzoek of een grondige audit van de betrokken gerechtelijke instanties in te stellen.

Die aanpak streeft een tweeledig doel na: enerzijds de pijnpunten nauwkeurig in kaart brengen en anderzijds constructieve aanbevelingen formuleren om de werking van het gerecht te verbeteren. Zo heeft de Franstalige advies- en onderzoekscommissie onlangs de aandacht van de wetgever gevestigd op de besluitvormingstermijnen wanneer een rechter een zaak in beraad heeft genomen en vervolgens langdurig arbeidsongeschikt is.

De vier belangrijkste opdrachten van de verenigde advies- en onderzoekscommissie luiden: adviezen uitbrengen, audits en bijzondere onderzoeken uitvoeren, deelnemen aan het extern toezicht op de interne controle en, tot slot, het profiel van de korpschefs opstellen. Mevrouw Inghels gaat in op de eerste twee opdrachten. Ten behoeve van het Parlement en de regering brengt de HRJ geregeld adviezen en aanbevelingen uit die ertoe strekken de werking van het gerecht te verbeteren. Die adviezen kunnen worden aangevraagd door de federale parlementaire organen (Kamer en Senaat) of de minister van Justitie, maar ze kunnen ook op eigen initiatief worden uitgebracht. Ze zijn niet bindend, maar gezien de onafhankelijkheid en de deskundigheid van de instelling hebben ze wel enige draagwijdte. Zo heeft de verenigde advies- en onderzoekscommissie onlangs een advies uitgebracht over het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek voor wat de evaluatie van magistraten betreft (DOC 56 0289/002). Dat advies strookte overigens grotendeels met meerdere aanbevelingen uit eerdere adviezen van de HRJ.

examiner des différends impliquant la police, les avocats, les notaires, Conseil d'Etat, etc.

La plainte doit être déposée par écrit daté et signé, mentionnant le nom complet afin d'identifier précisément le plaignant. Ensuite, la commission analyse, au regard du code judiciaire, si elle est bien compétente pour traiter cette plainte. Lorsqu'une plainte relève de sa compétence, la commission mène une analyse approfondie en sollicitant, selon les cas, le président de la juridiction concernée ou le ministère public. Si la plainte est fondée, la commission d'avis et d'enquête peut formuler des recommandations et propositions de manière constructive visant à corriger les dysfonctionnements constatés. Lorsque plusieurs plaintes révèlent une problématique structurelle, la commission d'avis et d'enquête pourra saisir la commission réunie afin d'initier une enquête particulière ou un audit approfondi des instances judiciaires concernées.

Cette démarche repose ainsi sur une double approche: d'une part, l'identification rigoureuse des difficultés rencontrées; d'autre part, la formulation de recommandations constructives en vue d'améliorer le fonctionnement de la justice. À titre d'exemple, la commission d'avis et d'enquête francophone a récemment attiré l'attention du législateur sur les délais de prise de décision lorsqu'un juge traitant une affaire en délibéré est en incapacité de travail de longue durée.

Les quatre missions essentielles de la commission d'avis et d'enquête réunie sont les suivantes: rendre des avis, conduire des audits et procéder à des enquêtes particulières, participer au contrôle externe du contrôle interne et enfin, définir le profil des chefs de corps. Madame Inghels abordera les deux premières missions plus en détail. Le CSJ formule régulièrement des avis et recommandations à destination du Parlement et du gouvernement en vue d'améliorer le fonctionnement de la justice. Ces avis peuvent être sollicités par les instances parlementaires fédérales (Chambre et Sénat) ou le ministre de la Justice, mais ils peuvent également être émis d'initiative. Bien qu'ils n'aient pas de force contraignante, ils bénéficient d'une légitimité en raison de l'indépendance et de l'expertise dont fait preuve l'institution. À titre d'exemple, la commission d'avis et d'enquête réunie a récemment rendu un avis sur la proposition de loi modifiant le Code judiciaire en matière d'évaluation des magistrats (DOC 56 0289/002). Cet avis avait d'ailleurs suivi de près plusieurs recommandations formulées dans des avis antérieurs du CSJ.

De HRJ is een extern controleorgaan. In die hoedanigheid is de verenigde advies- en onderzoekscommissie bevoegd om audits uit te voeren naar de werking van de rechterlijke orde na een risicoanalyse. Via die audits, uitgevoerd overeenkomstig methodes die voldoen aan de internationale normen, wordt beoogd de structurele zwakheden voor het voetlicht te brengen, waarna aanbevelingen en voorstellen worden gedaan om een en ander te verhelpen. Een noemenswaardig voorbeeld in dat verband is de onlangs uitgevoerde audit betreffende de toepassing van de verruimde minnelijke schikking in strafzaken, die heeft geleid tot de goedkeuring van negentien aanbevelingen ten behoeve van de rechtsmachten, het openbaar ministerie, de FOD Justitie, de wetgever en het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding.

Tot slot kan de verenigde advies- en onderzoekscommissie worden verzocht bijzondere onderzoeken uit te voeren naar vermoedelijke disfuncties in het rechtsbestel. Via die onderzoeken, onder leiding van een magistraat die lid is van de commissie, wordt de naleving van de gerechtelijke verplichtingen onderzocht, waarna corrigerende en positieve maatregelen kunnen worden voorgesteld. Zo heeft het bijzonder onderzoek van de HRJ naar aanleiding van de zaak-Abdesalem Lassoued bepaalde disfuncties aan het licht gebracht die verklaren waarom hij niet kon worden uitgeleverd. Het verslag van de HRJ sluit af met negentien positieve aanbevelingen ten behoeve van de rechterlijke overheid en de wetgever. Voorts heeft de HRJ conclusies uitgebracht naar aanleiding van het hoogst belangrijk bijzonder onderzoek betreffende Operatie Kelk en dienaangaande eveneens meerdere aanbevelingen gedaan.

In de toekomst zal de verenigde advies- en onderzoekscommissie zich toespitsen op een aantal prioritaire pijlers. Ten eerste zal worden onderzocht hoe de klachtenbehandelingsprocedure eenvoudiger en laagdrempeliger kan, opdat een en ander bevattelijker, toegankelijker en doeltreffender wordt voor de burger. Beoogd wordt de verschillende stappen eenvoudiger en de behandeling van de meldingen doeltreffender te maken. Ten tweede beoogt de HRJ beter te communiceren, zowel met de burgers in de antwoorden die zij ontvangen als met de institutionele spelers, om zijn rol beter te valoriseren en uitdrukkelijker te formuleren. Het is de bedoeling de werkzaamheden van de HRJ beter toe te lichten en de verspreiding van de adviezen, audits en aanbevelingen te optimaliseren, opdat ze beter zouden worden begrepen en toegepast door degenen tot wie ze zijn gericht. Daarom ook is de HRJ vragende partij om van haar werkzaamheden jaarlijks verslag te doen aan de commissie voor Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Le CSJ est un organe de contrôle externe. À ce titre, la commission d'avis et d'enquête réunie est compétente pour conduire des audits du fonctionnement de l'ordre judiciaire suite à une analyse de risques. Ces audits, réalisés selon des méthodologies conformes aux standards internationaux, permettent d'identifier les failles structurelles et d'émettre des recommandations et propositions pour y remédier. Un exemple notable est l'audit récemment mené sur l'application de la transaction pénale élargie, qui a conduit à l'adoption de dix-neuf recommandations à l'attention des juridictions, du ministère public, du SPF Justice, du législateur et de l'Institut de Formation Judiciaire.

Enfin, la commission réunie peut être amenée à mener des enquêtes particulières en cas de suspicion de dysfonctionnements de l'appareil judiciaire. Ces enquêtes, menées sous la direction d'un magistrat membre de la commission, permettent d'analyser le respect des obligations judiciaires et de proposer des mesures correctrices et positives. Ainsi, dans le cadre de l'affaire Abdesalem Lassoued, le CSJ a procédé à une enquête particulière qui a permis d'identifier des dysfonctionnements ayant conduit à sa non-extradition. À l'issue de son rapport, dix-neuf recommandations positives ont été adressées aux autorités judiciaires et au législateur. Le CSJ a, de plus, rendu les conclusions d'une enquête particulièrement importante sur l'Opération Calice et a également formulé une série de recommandations à ce sujet.

Les travaux de la commission d'avis et d'enquête réunie, s'orienteront, à l'avenir, vers plusieurs axes prioritaires. D'abord, il s'agira de simplifier et rendre plus accessible le processus de traitement des plaintes, afin d'accroître la lisibilité, l'accessibilité et l'efficacité de celui-ci vis-à-vis du citoyen. L'objectif est de faciliter les démarches et d'améliorer l'efficacité du traitement des signalements. Ensuite, la volonté du CSJ est de renforcer sa communication, tant à l'égard des citoyens dans les réponses qui leur sont formulées que des acteurs institutionnels, pour mieux valoriser et expliciter son rôle. L'ambition est de mieux expliquer le travail du CSJ et d'optimiser la diffusion des avis, audits et recommandations pour garantir une meilleure compréhension et appropriation par les destinataires. C'est d'ailleurs la raison pour laquelle le CSJ nourrit le souhait de présenter chaque année un rapport de travaux devant la commission de la Justice de la Chambre des représentants.

Voorts is de HRJ ermee ingenomen dat hij in het regeerakkoord wordt vermeld als bevoorrecht partner om bij te dragen tot een versterkte externe controle op de interne werking van de rechterlijke orde. Nauwere samenwerking met de verschillende spelers die verantwoordelijk zijn voor die interne controle wordt aanbevolen. De eerdere inspanningen zullen overigens worden voortgezet.

Een andere belangrijke kwestie, tot slot, betreft de deontologie. De HRJ heeft altijd veel waarde gehecht aan duidelijke deontologische beginselen binnen de rechterlijke macht. Een eerste gids met beginselen van positieve deontologie werd uitgebracht in 2012 en bijgewerkt in 2024. Intern hebben de vier commissievoorzitters aan het begin van hun mandaat nog eens de aandacht van de leden gevestigd op die deontologische leidraad. De HRJ zal dan ook het tijdens het vorige mandaat aangevatte denkwerk daarover voortzetten via de risicopreventiegroep. Een versterking van de deontologische cel van de HRJ staat ook gepland, opdat die een echt instrument wordt voor preventie, toezicht en ondersteuning ten behoeve van alle leden die in dienst zijn van de instelling.

De heer Daniel Van den Bossche wil tot slot drie belangrijke aspecten onder de aandacht brengen.

Ten eerste benadrukt hij het belang van het versterken van de rechtsstaat. Vanuit Europees perspectief is waakzaamheid geboden, en de Hoge Raad speelt hierbij een cruciale rol, niet alleen door haar wettelijke taken, maar ook door het organiseren van rondetafels, studiedagen en andere initiatieven.

Ten tweede pleit de heer Van den Bossche voor een verdere inspanning van de HRJ om de rechterlijke orde aan te zetten tot het centraal stellen van de burger, waarbij participatie en dienstverlening sleutelbegrippen zijn. Hij constateert een positieve evolutie in de burgerparticipatie in het proces. Hoe meer dit gebeurt, hoe meer het vertrouwen van de burger in justitie zal toenemen. Hoe meer inzicht burgers krijgen in het rechtssysteem, hoe beter hun beeld ervan wordt. De uitrol van schikkingskamers naar alle andere entiteiten wordt als een belangrijke stap gezien. Daarnaast erkent de spreker dat er nog veel ruimte is voor verbetering in de dienstverlening.

Ten derde onderstreept de heer Van den Bossche dat de HRJ in positieve dialoog moet gaan met alle machten, zoals bedoeld door de grondwetgever. Vandaar is de aanwezigheid van de HRJ in de commissie voor Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers belangrijk. In dit kader doet hij een oproep om de jaarlijkse presentatie

De plus, le CSJ se réjouit d'être mentionné dans l'accord de gouvernement comme partenaire privilégié pour renforcer le contrôle externe du contrôle interne de l'ordre judiciaire. Une collaboration plus étroite avec différents acteurs en charge de ce contrôle interne est préconisée. Les efforts précédemment entrepris seront d'ailleurs poursuivis.

Enfin, un autre enjeu majeur concerne la déontologie. Le CSJ s'est toujours attaché à promouvoir des principes déontologiques clairs au sein du corps judiciaire. Un premier guide de principes de déontologie positive a vu le jour en 2012 et a été actualisé en 2024. En interne, à l'aube de leur mandat, les quatre présidents de commission ont souhaité attirer l'attention des membres sur ce guide de déontologie. En ce sens, le CSJ poursuivra les réflexions engagées sur ce sujet lors du précédent mandat via le groupe de prévention des risques. Un renforcement de la cellule de déontologie du CSJ est également programmé afin qu'il soit un véritable instrument de prévention, de veille et de soutien pour l'ensemble des membres au service de l'institution.

M. Daniel Van den Bossche souhaite enfin attirer l'attention sur trois aspects importants.

Premièrement, il souligne qu'il est essentiel de renforcer l'état de droit. Dans une perspective européenne, la vigilance est de rigueur et le Conseil supérieur de la Justice joue un rôle crucial à cet égard, non seulement au travers de ses missions légales, mais également par l'organisation de tables rondes, de journées d'étude et d'autres initiatives.

Deuxièmement, M. Van den Bossche préconise que le CSJ continue à encourager l'ordre judiciaire à accorder une place centrale au citoyen. Dans cette optique, la participation et les services sont des concepts clés. L'orateur constate une évolution positive de la participation citoyenne au processus. Plus le citoyen participera, plus grande sera la confiance qu'il accordera à la justice. Plus les citoyens comprendront le système judiciaire, meilleure sera l'image qu'ils en auront. Le déploiement de chambres de règlement amiable dans toutes les autres entités est perçu comme une avancée majeure. Par ailleurs, l'orateur reconnaît qu'il reste une marge considérable d'amélioration du service.

Troisièmement, M. Van den Bossche souligne que le CSJ doit nouer un dialogue positif avec tous les pouvoirs, conformément à l'intention du constituant. C'est pourquoi la présence du CSJ au sein de la commission de la Justice de la Chambre des représentants est importante. Dans ce cadre, l'orateur appelle à faire de

van het rapport van de HRJ in de Kamer te hervatten. De huidige deelname aan de commissievergadering situeert zich in een informatieve context, maar de spreker geeft aan dat de HRJ openstaat voor kritische zelfevaluatie. Een jaarlijks debat over de activiteiten van de Hoge Raad in het afgelopen jaar draagt hier zeker toe bij.

2. Gedachtewisseling

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) gaat ervan uit dat de commissie en de HRJ elkaar in de komende jaren nog meermaals zullen kunnen ontmoeten, mogelijk naar aanleiding van bijzondere onderzoeken of het jaarverslag.

Mevrouw Van Vaerenbergh heeft een aantal vragen.

Allereerst merkt ze op dat deze deelname van de HRJ aan de hoorzitting ingegeven is door een specifieke aanleiding, namelijk de brief van de minister van Justitie. Blijkbaar is er in de communicatie tussen de HRJ en de minister iets misgegaan, waardoor de minister zich genoodzaakt voelde om deze brief over te maken aan de commissie. Mevrouw Van Vaerenbergh wil graag weten wat er dan precies is misgelopen.

De concrete aanleiding voor de hoorzitting was uiteraard de examenfraude van vorig jaar, een spijtig incident dat het vertrouwen in justitie heeft ondermijnd. Mevrouw Verhaeghe heeft toegelicht hoe de HRJ hiermee is omgegaan via een proactieve aanpak en onmiddellijke transparantie in de pers. Ook werd de afweging gemaakt om de examens opnieuw te organiseren. Mevrouw Van Vaerenbergh wil meer informatie over het aantal kandidaten dat de examens opnieuw heeft afgelegd en de gevolgen hiervan. Zij wil ook weten of dezelfde personen slaagden.

Mevrouw Van Vaerenbergh gaat dieper in op wat gezegd werd in verband met de experts die werden aangesteld om te onderzoeken hoe de examens minder fraudegevoelig en transparanter kunnen worden georganiseerd. Het onderzoek leidde tot dertien aanbevelingen, waarvan de loskoppeling van het mondeling en schriftelijk examen er een was. Mevrouw Van Vaerenbergh wil graag weten welke aanbevelingen prioriteit zullen krijgen en binnen welke termijn deze in de praktijk zouden kunnen worden gerealiseerd.

Voorts heeft de spreekster ook een vraag over de benoeming van kandidaten. Ze wil weten of de HRJ over voldoende informatie beschikt om kandidaten met

la présentation du rapport du CSJ à la Chambre un rendez-vous annuel. La présente participation à la réunion de la commission s'inscrit dans un contexte informatif, mais l'orateur indique que le CSJ est disposé à faire son autocritique. Un débat annuel concernant les activités du Conseil supérieur de la Justice au cours de l'année écoulée irait certainement dans ce sens.

2. Échange de vues

2.1. Questions et observations des membres

Mme Kristien Van Vaerenbergh (N-VA) part du principe que la commission et le CSJ auront encore l'occasion de se rencontrer plusieurs fois au cours des prochaines années, probablement à l'occasion d'enquêtes particulières ou du rapport annuel.

Mme Van Vaerenbergh a plusieurs questions à poser.

Tout d'abord, elle fait observer que la participation du CSJ à cette audition fait suite à un événement particulier, à savoir la lettre du ministre de la Justice. Il y a manifestement eu un problème de communication entre le CSJ et le ministre. Ce dernier s'est donc senti obligé de transmettre la lettre à la commission. Mme Van Vaerenbergh souhaiterait connaître la nature exacte du problème.

La raison concrète de l'audition était bien sûr la fraude détectée lors des examens de l'année dernière, un incident regrettable qui a ébranlé la confiance dans la justice. Mme Verhaeghe a expliqué comment le CSJ a géré la situation en adoptant une approche proactive et en faisant preuve d'une transparence immédiate dans la presse. Il a également été décidé de réorganiser les examens. Mme Van Vaerenbergh souhaiterait obtenir davantage d'informations sur le nombre de candidats qui ont repassé l'examen et sur les résultats. Elle souhaiterait aussi savoir si ce sont les mêmes personnes qui ont réussi.

Mme Van Vaerenbergh revient sur ce qui a été dit concernant les experts chargés d'examiner de quelle manière l'organisation des examens pourrait être rendue moins sujette à la fraude et plus transparente. Leur étude a donné lieu à treize recommandations. Il a notamment été recommandé de dissocier l'examen écrit de l'examen oral. Mme Van Vaerenbergh souhaiterait savoir quelles recommandations seront prioritaires et dans quel délai elles pourront être mises en œuvre.

L'intervenante pose également une question concernant la nomination des candidats. Elle souhaiterait savoir si le CSJ dispose de suffisamment d'informations pour

voldoende integriteit voor te dragen, inclusief toegang tot gegevens over bijvoorbeeld belangenconflicten en antecedenten.

Daarnaast komt mevrouw Verhaeghe ook terug op de kwestie van de plaatsvervangers die ook onderworpen worden aan examens. De praktijk wijst uit dat het steeds moeilijker wordt om plaatsvervangers te vinden. Mevrouw Van Vaerenbergh zou graag vernemen hoe de HRJ van plan is om het aantal plaatsvervangers te verhogen en het plaatsvervangerschap aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld door een verloning te overwegen. Heeft de HRJ effectief gemerkt dat de instroom vermindert?

Tot slot komt mevrouw Van Vaerenbergh terug op de wetsvoorstellen over tucht en evaluatie van magistraten die in de vorige legislatuur werden besproken. Het onderwerp zal ook in de lopende legislatuur voor discussie zijn. Hoewel de HRJ momenteel weinig macht heeft op het gebied van tucht, vraagt zij zich af op welke manier de HRJ een rol voor zichzelf zou zien in een toekomstige tuchtprocedure of wie dit dan wel zou kunnen doen. Mevrouw Van Vaerenbergh vraagt zich ook nog of er via wetsvoorstellen op een goede manier zou kunnen worden ingegrepen op het gebied van evaluaties van magistraten.

De heer Christoph D'Haese (N-VA) benadrukt dat de commissie en de HRJ partners zijn, met een gedeeld streven naar respect voor de scheiding der machten en een sterke rechtsstaat. Hij benadrukt dat de vragen worden gesteld vanuit een positieve instelling, met als doel het vertrouwen van de burger in justitie te maximaliseren. Hij erkent dat dit een gezamenlijke taak is, waarbij ook het Parlement probeert om zo goed mogelijke wetgeving te leveren. De spreker geeft aan dat het geen probleem vormt als de vertegenwoordigers van de HRJ niet op alle vragen direct kunnen antwoorden: zij willen wellicht soms eerst terugkoppelen aangezien ze namens een organisatie spreken.

De heer D'Haese vindt het lovenswaardig hoe de HRJ absolute transparantie en openheid aanhangt met betrekking tot de examenfraude; de fraude is uiterst pijnlijk voor justitie en voor zij die belast zijn met de afname van de examens. Hij vraagt om meer informatie over de zes externe experts die werden ingeschakeld om de objectiviteit en fraudegevoeligheid van het examen te verbeteren. Over wie gaat het? Hij vraagt zich af of er zes externe experts nodig zijn om zich te buigen over de organisatie van een objectief examen.

être certain de proposer des candidats dont l'intégrité est satisfaisante. A-t-il par exemple accès aux données relatives aux conflits d'intérêts éventuels et aux antécédents des candidats?

Par ailleurs, Mme Van Vaerenbergh revient également sur la question des suppléants, qui doivent eux aussi passer des examens. Il ressort de la pratique qu'il est de plus en plus difficile de trouver des suppléants. Mme Van Vaerenbergh souhaiterait savoir comment le CSJ entend augmenter le nombre de suppléants et accroître l'attrait de cette fonction, par exemple en envisageant une rémunération. Le CSJ a-t-il effectivement constaté une diminution du nombre de nouveaux suppléants?

Enfin, Mme Van Vaerenbergh revient sur les propositions de loi relatives à la discipline et à l'évaluation des magistrats examinées au cours de la précédente législature. Ce sujet fera également l'objet de débats au cours de l'actuelle législature. Bien que le CSJ ne dispose actuellement pas d'un grand pouvoir en matière de discipline, elle se demande comment il pourrait jouer un rôle dans une future procédure disciplinaire et, si cela s'avère impossible, à qui ce rôle pourrait être confié. Mme Van Vaerenbergh se demande également si, au travers de propositions de loi, on pourrait améliorer l'évaluation des magistrats.

M. Christoph D'Haese (N-VA) souligne que la commission et le CSJ sont des partenaires qui visent tous deux le respect de la séparation des pouvoirs et un état de droit solide. Il insiste sur le fait que les questions sont posées dans un esprit positif et que l'objectif est d'optimiser la confiance du citoyen dans la justice. Il reconnaît qu'il s'agit d'une tâche commune et que le Parlement doit lui aussi essayer de faire de son mieux en élaborant une législation de qualité. L'intervenant indique que ce n'est pas grave si les représentants du CSJ ne peuvent pas répondre tout de suite à toutes les questions. Il se peut qu'ils souhaitent parfois d'abord soumettre les questions à d'autres personnes, vu qu'ils parlent au nom d'une organisation.

M. D'Haese félicite le CSJ pour sa transparence et son ouverture absolues concernant la fraude commise lors d'un examen; la fraude est extrêmement pénible pour la justice et pour les personnes chargées de faire passer les examens. Il demande davantage d'informations sur les six experts externes qui ont été chargés d'améliorer l'objectivité et la résistance à la fraude de l'examen. De qui s'agit-il? Il se demande s'il est bien nécessaire de faire appel à six experts externes pour se pencher sur l'organisation d'un examen objectif.

Vervolgens stelt de heer D'Haese een vraag die hij kadert in de controlerende rol van het Parlement ten opzichte van de minister van Justitie. Hij wil namelijk weten hoe vaak het voorkomt dat een minister van Justitie niet ingaat of nalaat in te gaan op een voordracht van de HRJ. Hij wil weten of de HRJ zich kan vinden in de mogelijkheid dat de minister van dit recht gebruikmaakt, en of het Parlement in dit verband legistische ingrepen zou moeten overwegen.

Ten slotte peilt de heer D'Haese naar de perceptie van de HRJ over het mandatenregister voor magistraten, waarover de HRJ in het verleden al advies heeft uitgebracht. Hij wil weten of de HRJ vindt dat dit advies hernieuwd moet worden, en hoe de HRJ – als controleorgaan over de rechterlijke macht – dit register percipieert.

Mevrouw Marijke Dillen (VB) opent haar betoog door te verwijzen naar de brief van de minister, die de specifieke aanleiding vormde voor de hoorzitting. Zij uit de wens om meer inzicht te krijgen in de oorzaken van de recente problemen die aangekaart worden in de brief.

Vervolgens gaat mevrouw Dillen dieper in op het voorval van examenfraude. Zij erkent dat dit incident het vertrouwen van de burger in justitie heeft geschaad. Tegelijkertijd spreekt zij haar waardering uit voor de onmiddellijke reactie van de HRJ door middel van een aantal positieve initiatieven.

Een van de vragen van mevrouw Dillen betreft de noodzaak van het aanstellen van een team van zes experts. Zij vraagt om een nadere toelichting bij deze beslissing, waarvan ze veronderstelt dat er ook een kostenplaatje aan vasthangt.

Daarnaast wil de spreker weten welke aanbevelingen, voortkomend uit het werk van de aangestelde groep van experts, prioriteit zullen krijgen en wanneer deze in de praktijk zullen worden omgezet.

Mevrouw Dillen komt ook terug op de vernietiging van het bewuste examen, een beslissing die ze als zeer moeilijk beschouwt. Hoewel ze begrip toont voor de genomen maatregel, merkt ze op dat het niet geheel correct is dat kandidaten die op correcte wijze waren geslaagd, verplicht werden het examen opnieuw af te leggen. Ze wil weten of alle kandidaten opnieuw deelnamen aan het tweede examen en of er kandidaten waren die bij de eerste poging wel slaagden en bij de tweede poging niet.

Ten slotte reageert mevrouw Dillen op het verzoek van de vertegenwoordiger van de HRJ om in de toekomst opnieuw het jaarverslag in de commissie te mogen toelichten. Ze benadrukt het belang van een regelmatige

M. D'Haese pose ensuite une question qui s'inscrit dans le cadre du rôle de contrôle du Parlement vis-à-vis du ministre de la Justice. Il souhaiterait savoir s'il est fréquent qu'un ministre de la Justice ne donne pas suite ou omette de donner suite à une présentation du CSJ. Il demande si le CSJ souscrit à la possibilité qu'a le ministre de faire usage de ce droit, et si le Parlement devrait envisager des interventions d'ordre légistique à cet égard.

Enfin, M. D'Haese demande ce que pense le CSJ du registre de mandats pour la magistrature, à propos duquel il a déjà rendu un avis dans le passé. Il souhaiterait savoir si le CSJ estime que cet avis doit être renouvelé et comment il perçoit ce registre, en tant qu'organe de contrôle du pouvoir judiciaire.

Mme Marijke Dillen (VB) commence son exposé en évoquant le courrier du ministre, qui est spécifiquement à l'origine de l'organisation de cette audition. Elle souhaite mieux comprendre les causes des récents problèmes évoqués dans cette lettre.

Mme Dillen revient ensuite plus en détail sur le cas de fraude lors d'un examen. Elle reconnaît que cet incident a érodé la confiance du citoyen dans la justice. En même temps, elle apprécie la réaction immédiate du CSJ, qui a aussitôt pris une série d'initiatives positives.

Mme Dillen pose une question concernant la nécessité de désigner une équipe de six experts. Elle demande davantage d'explications sur la raison de cette décision, qui, suppose-t-elle, a certainement un coût.

L'intervenante souhaiterait par ailleurs savoir quelles recommandations, parmi celles formulées par le groupe d'experts, seront prioritaires et quand elles seront mises en œuvre.

Mme Dillen revient également sur l'annulation de l'examen en question. Cette décision a dû être très difficile à prendre. Bien qu'elle comprenne la mesure prise, elle fait observer qu'il n'est pas tout à fait correct d'obliger les candidats qui avaient réussi l'examen sans tricher à repasser l'examen. Elle souhaiterait savoir si tous les candidats ont participé au second examen et si certains candidats ont réussi le premier examen mais pas le second.

Enfin, Mme Dillen réagit à la demande du représentant du CSJ de pouvoir à nouveau, à l'avenir, présenter le rapport annuel en commission. Elle souligne l'importance d'une présence régulière du CSJ en commission, au

aanwezigheid van de HRJ in de commissie, minimaal eenmaal per jaar. Volgens haar zou deze aanwezigheid niet beperkt moeten blijven tot de bespreking van het jaarverslag, maar zou er ook aandacht kunnen zijn voor de aanbevelingen die de HRJ gedurende het jaar formuleert.

De heer Philippe Goffin (MR) wil graag weten hoe de sprekers tegen de HRJ aankijken alvorens ze hun nieuwe functies op zich namen, alsook welke collectieve en individuele doelstellingen ze bij hun kandidaatstelling voor ogen hadden.

Hij vindt het een nuttig voorstel van de sprekers om vertegenwoordigers van de HRJ uit te nodigen in de commissie voor Justitie. Dat kan bijvoorbeeld op jaarbasis, zodat er een dialoog tot stand komt, uiteraard met oog voor de onafhankelijkheid van alle partijen. Dat is bevorderlijk voor het overleg en het wederzijdse begrip tussen beide instellingen.

Bovendien blijkt uit de resultaten van de barometer die peilt naar het vertrouwen van de bevolking in de instellingen dat er serieuze redenen zijn tot bezorgdheid, met name aangaande de doorlooptijd van rechtszaken. Het mag dan een thema zijn dat al jaren tot kopzorgen leidt, toch is de heer Goffin van mening dat nu eindelijk werk moet worden gemaakt van innoverende systemen om dat traagheidsimago om te buigen en zo de geloofwaardigheid en de toegankelijkheid van justitie te herstellen voor de burger.

Er werd overigens ook gewag gemaakt van aarzeling bij bepaalde kandidaten om deel te nemen aan de mondelinge proeven van het toelatingsexamen voor de magistratuur, omdat ze de indruk hadden dat die mondelinge beoordelingen overdreven theoretisch waren opgevat en nauwelijks oog hadden voor de praktische aspecten. Die feedback, die de heer Goffin met de nodige omzichtigheid meedeelt, zou evenwel moeten worden voorgelegd aan de sprekers om hun mening daarover te weten.

Tot slot vraagt hij de sprekers naar hun indrukken en mening over de kwestie van de plaatsvervangende rechters, met bijzondere aandacht voor hun bezoldiging. Dat is een nationaal probleem, zeker bij de vrederechters.

De heer Pierre Jadoul (MR) wil het betoog van de heer Goffin graag aanvullen met een aantal beschouwingen. Hij herinnert eraan dat hij een dubbele ervaring met de instelling heeft opgedaan, enerzijds als kandidaat die het toelatingsexamen voor de magistratuur heeft afgelegd, en anderzijds als lid van de HRJ gedurende acht jaar,

moins une fois par an. Selon elle, cette présence ne devrait pas se limiter à l'examen du rapport annuel. Les recommandations formulées par le CSJ au cours de l'année pourraient ainsi également être évoquées.

M. Philippe Goffin (MR) souhaite connaître l'avis des intervenants sur le CSJ avant qu'ils n'y exercent leurs nouvelles fonctions ainsi que la feuille de route qu'ils se sont fixée collectivement et personnellement en proposant leur candidature.

Il estime pertinente la proposition formulée par les intervenants concernant la venue des représentants du CSJ en audition auprès de la commission de la Justice, afin d'instaurer un dialogue annuel dans le respect de l'indépendance de chacune des parties. Cette initiative contribuera à renforcer les échanges et la compréhension mutuelle entre les institutions.

De plus, les résultats du baromètre de confiance de la population à l'égard des institutions révèlent des préoccupations notables, notamment en ce qui concerne les délais de traitement des affaires judiciaires. Même si ce thème est récurrent depuis de nombreuses années, il estime que l'attention devrait être portée au développement de dispositifs innovants permettant de remédier aux lenteurs perçues, dans l'objectif de restaurer la crédibilité et l'accessibilité de la justice par le citoyen.

Par ailleurs, il a été fait état des réticences manifestées par certains candidats à se présenter aux épreuves orales des examens d'accès à la magistrature, en raison de l'impression selon laquelle ces évaluations orales privilégieraient un cadre excessivement théorique, au détriment des aspects pratiques. Ce retour d'expérience, relayé avec prudence par M. Goffin, nécessite toutefois d'être soumis aux intervenants afin de connaître leur appréciation à ce sujet.

Enfin, l'impression et l'avis des intervenants sont sollicités concernant la question des juges suppléants, avec une attention particulière portée à la question de leur rémunération. Cette problématique constitue une réalité récurrente à travers le pays, notamment dans les justices de paix.

M. Pierre Jadoul (MR) complète l'intervention de M. Goffin en apportant plusieurs éléments de réflexion. Il rappelle avoir acquis une double expérience vis-à-vis de l'institution, à la fois en tant que candidat ayant présenté l'examen d'accès à la magistrature, et en tant que membre du CSJ pendant huit ans, répartis entre la

verdeeld tussen de benoemingscommissie en de advies- en onderzoekscommissie. In die hoedanigheid heeft de heer Jadoul dus een transversale visie op de instelling.

De spreker is van mening dat de HRJ ontegensprekelijk heeft bijgedragen tot een kwalitatieve verbetering van de functie van magistraat, een feit dat hij als onbetwistbaar beschouwt. Hij illustreert zijn stelling door de vergelijking te maken met het begin van zijn carrière aan de balie, tweeënvijftig jaar geleden, toen hij te maken kreeg met magistraten wier juridische competentie twijfelachtig leek. Als jonge stagiair was de spreker ervan uitgegaan dat de rechter beter bekend was met het recht dan hijzelf en had hij het daarom niet nodig gevonden bepaalde begrippen in herinnering te brengen. Die vooronderstelling leidde in sommige dossiers tot teleurstellingen, een realiteit die volgens de heer Jadoul inmiddels tot het verleden behoort dankzij de inspanningen van de HRJ. Hij is daarom van mening dat deze instelling erkenning verdient voor de meerwaarde die ze heeft geleverd.

De heer Jadoul verbaast zich evenwel over de complexiteit van de examens en stelt voor te bekijken hoe die in de loop der tijd zouden kunnen evolueren. Hij benadrukt dat het gemakkelijk is de eisen te verzwaren en het niveau te verhogen, maar waarschuwt voor het risico van een verminderde aantrekkelijkheid van de functie van magistraat. De spreker wijst erop dat sommige kandidaten, hoewel ze geen diepgaande ervaring met de rechtspraak hebben, de nodige vaardigheden zouden kunnen verwerven met de hulp van de griffiers. In dat verband wil de heer Jadoul graag de mening van de gastsprekers horen over de relevantie van een race naar excellentie. Die zou immers tot andere problemen kunnen leiden, met name op het gebied van aantrekkelijkheid, indienstneming en de volledige invulling van de personeelsformatie. De spreker roept er dus toe op grondig na te denken over deze kwesties, maar bevestigt tegelijk zijn vertrouwen in de instelling en erkent de meerwaarde ervan voor het rechtsstelsel.

De heer Jadoul erkent dat de problemen die zich hebben voorgedaan bij een examen tijdens de vorige zittingsperiode, een bron van ongerustheid zijn. Op basis van zijn ervaring in de magistratuur bevestigt de spreker dat er tijdens zijn mandaten regels van kracht waren om de vertrouwelijkheid van de proeven te garanderen en strikte ethische normen te waarborgen. Hij merkt op dat de perceptie en toepassing van de ethiek verschillen van persoon tot persoon, maar benadrukt dat een minimum aan deontologische regels moet worden vastgelegd voor de kandidaten. Tot slot vraagt de heer Jadoul naar de mening van de gastsprekers en wenst hij te vernemen hoe het staat met het eventuele denkwerk over dit onderwerp.

commission de nomination et la commission d'avis et d'enquête. Il possède donc à ce titre une vision transversale de l'institution.

Il estime que le CSJ a indéniablement contribué à une amélioration qualitative de la fonction de magistrat, un fait qu'il considère incontestable. Il illustre son propos en comparant les débuts de sa carrière au barreau, il y a quarante-deux ans, lorsqu'il était confronté à des magistrats dont la compétence juridique semblait incertaine. En tant que jeune stagiaire, il avait supposé que le juge connaissait mieux le droit que lui et n'avait donc pas jugé nécessaire de rappeler certaines notions. Cette présupposition lui a valu des déconvenues dans certains dossiers. Il s'agit là d'une réalité qui, selon lui, a disparu grâce aux efforts du CSJ. Il estime ainsi que cette institution mérite d'être reconnue pour la plus-value qu'elle a apportée.

Toutefois, il est interpellé quant à la complexité des examens et suggère qu'une réflexion devrait être menée sur leur évolution au fil du temps. Il souligne qu'il est aisé d'augmenter les exigences et de relever le niveau, mais met en garde contre le risque d'une diminution de l'attractivité de la fonction de magistrat. Il insiste sur le fait que certains candidats, bien que n'ayant pas une expérience approfondie de la pratique judiciaire, pourraient acquérir les compétences nécessaires grâce à l'assistance des greffiers. À cet égard donc, il souhaiterait connaître l'avis des intervenants sur la pertinence d'une course à l'excellence qui pourrait engendrer d'autres travers, notamment en matière d'attractivité, de recrutement et de complétude du cadre. Il appelle ainsi à une réflexion approfondie sur ces enjeux tout en réaffirmant néanmoins sa confiance dans l'institution et reconnaissant la valeur ajoutée qu'elle apporte au système judiciaire.

Concernant les difficultés survenues lors d'un examen durant la mandature précédente, il reconnaît qu'il s'agit d'une source d'inquiétude. Fort de son expérience interne, il témoigne du fait que des règles étaient en place lors de ses mandats pour garantir la confidentialité des épreuves et assurer un niveau d'éthique rigoureux. Il souligne que la perception et la mise en pratique de l'éthique varient selon les individus mais insiste sur la nécessité d'établir un socle minimal de règles déontologiques pour les candidats. Il conclut en sollicitant l'avis des intervenants ainsi qu'un état des lieux des éventuelles réflexions menées à ce sujet.

De heer Khalil Aouasti (PS) herinnert eraan dat recent een aantal problemen aan de oppervlakte zijn gekomen, met name in verband met de examens en de communicatieproblemen die zijn aangekaart in de brief waarnaar sommige collega's hebben verwezen. Hij beschouwt de bereidheid van de HRJ om een jaarlijkse dialoog aan te gaan met de commissie voor Justitie als een grote stap voorwaarts. Dat biedt immers ruimte voor meer transparantie en communicatie tussen de verschillende instellingen die verantwoordelijk zijn voor de goede werking van het gerechtelijk systeem. Hij benadrukt dat een permanente dialoog, naar het voorbeeld van de geregelde contacten met het Hof van Cassatie, noodzakelijk is om een betere coördinatie tussen de verschillende instanties te waarborgen. Hij onderstreept dat meer interactie tussen de instellingen het mogelijk zou maken justitie beter te organiseren en een totale transparantie te garanderen, wat essentieel is voor het vertrouwen van de burgers.

Op het gebied van transparantie verwijst hij naar de resultaten van de door de HRJ in november 2023 georganiseerde rondetafelconferentie, die heeft geleid tot een aantal aanbevelingen om de communicatie tussen de rechterlijke orde, de media en het grote publiek te verbeteren. Het doel van die oefening was om justitie dichterbij de burgers te brengen. Hij vraagt zich af hoe de HRJ van plan is die aanbevelingen toe te passen op zijn eigen interne praktijken, in het bijzonder met betrekking tot het bezorgen van zijn adviezen en onderzoeksverslagen, die een essentiële rol spelen in zowel de parlementaire werkzaamheden als bij het informeren van het publiek. Hij attendeert erop dat de HRJ diepgaande analyses maakt, die soms verband houden met opmerkelijke actuele dossiers, zoals Operatie Kelk. Hij is van oordeel dat die werkzaamheden meer zichtbaarheid zouden moeten krijgen.

Wat de magistratuur betreft, komt hij terug op de aantrekkelijkheid van het beroep en verwijst hij naar de recente aanneming van de wet houdende het sociaal statuut van de magistratuur, die geleidelijk ten uitvoer zal moeten worden gelegd. Hij vraagt zich ook af of het relevant is dat het aantal kandidaten dat via het mondelinge examen toegang kan krijgen tot de magistratuur, beperkt is tot 25 %. Heeft dat maximum vanuit het oogpunt van de HRJ een bijzondere betekenis?

Wat de plaatsvervangend rechters betreft, spitsten de besprekingen zich vooral toe op hun bezoldiging. Veel betrokkenen stelden echter nog een ander probleem aan de orde: het ontbreken van een overstapmogelijkheid tussen het statuut van plaatsvervangend rechter en dat van magistratuur. Het lid ziet daarin een problematisch gebrek aan erkenning, boven op het ontbreken van een redelijke vergoeding – temeer daar de toegangsexamens

M. Khalil Aouasti (PS) rappelle que certaines difficultés ont récemment émergé, notamment en lien avec les examens et la difficulté à communiquer relevée par le courrier évoqué par certains collègues. Il considère que la volonté du CSJ d'instaurer un dialogue annuel avec la commission de la Justice constitue une avancée significative, permettant de renforcer la transparence et la communication entre les différentes institutions chargées d'organiser le bon fonctionnement du système judiciaire. Il souligne la nécessité d'entretenir un dialogue continu, à l'image des échanges réguliers avec la Cour de cassation, afin de garantir une meilleure coordination entre les diverses instances. Il insiste sur le fait qu'une interaction accrue entre les institutions permettrait d'améliorer l'organisation de la justice et d'assurer une transparence totale, élément essentiel pour la confiance des citoyens.

En matière de transparence, il évoque les résultats des tables rondes organisées en novembre 2023 par le CSJ, qui ont abouti à plusieurs recommandations visant à améliorer la communication entre le monde judiciaire, les médias et le public. L'exercice avait pour but de rapprocher le monde judiciaire des citoyens. Il s'interroge sur la manière dont le CSJ envisage d'appliquer ces recommandations à ses propres pratiques internes, notamment concernant la transmission de ses avis et rapports d'enquête, qui jouent un rôle essentiel tant pour le travail parlementaire que pour l'information du public. Il rappelle que le CSJ produit des analyses approfondies, parfois en lien avec des affaires d'actualité marquantes, telles que l'Opération Calice, et estime qu'il conviendrait d'accroître la visibilité de ces travaux.

En matière de magistrature, il revient sur la question de l'attractivité du métier et mentionne l'adoption récente de la loi sur le statut social des magistrats, qui devra être progressivement mise en œuvre. Il s'interroge également sur la pertinence du plafonnement à 25 % du nombre de candidats pouvant accéder à la magistrature via l'examen oral, et demande si ce plafond revêt un sens particulier du point de vue du CSJ.

S'agissant des juges suppléants, les débats ont principalement porté sur leur rémunération, mais un autre problème a été soulevé par de nombreux concernés: l'absence de passerelle entre le statut de juge suppléant et celui de magistrat. Le membre estime que cette absence de reconnaissance constitue une difficulté en plus du manque de rémunération raisonnable, d'autant que les examens d'accès à la magistrature sont exigeants. Il

voor de magistratuur bijzonder moeilijk zijn. Hij vraagt zich af of het niet goed zou zijn een regeling uit te werken die een vlottere overgang naar het ambt van werkend magistraat mogelijk maakt.

Tot slot gaat de spreker in op de evaluatie van de korpschefs, in verband met de recente opening naar een grondwetsherziening. Hij maakt een duidelijk onderscheid tussen tucht en evaluatie en brengt in herinnering dat de korpschefs historisch gezien niet werden geëvalueerd omdat hun mandaat niet kon worden hernieuwd. Aangezien die regel de afgelopen jaren echter is geëvolueerd en ook is opgenomen in het regeerakkoord, meent de spreker dat opnieuw moet worden nagedacht over de criteria die moeten gelden voor hun evaluatie. Hij vraagt de HRJ welke principes ten grondslag zouden moeten liggen aan die evaluaties, zowel voor de magistraten als voor de korpschefs, en wat de meest relevante criteria zijn die in deze context in aanmerking moeten worden genomen.

De heer Simon Dethier (Les Engagés) sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen over de aantrekkelijkheid van de functie en staat stil bij de zichtbaarheid van de klachtenregeling, waarbij hij erop wijst dat er ook andere vragen zijn gesteld over de ontvankelijkheid daarvan. Is de burger voldoende op de hoogte van die klachtenregeling?

Hij zou ook willen weten welke maatregelen vandaag zijn genomen om de zichtbaarheid en de toegankelijkheid ervan voor de burgers te verbeteren. Hij probeert ook na te gaan of een aanzienlijk aantal door de HRJ ontvangen klachten onontvankelijk wordt geacht. In dat opzicht vraagt hij welke maatregelen op het stuk van communicatie worden genomen ten aanzien van mensen wier klachten niet onder de bevoegdheid van de HRJ vallen, opdat de rechtzoekenden beter naar de juiste instanties worden doorverwezen.

De heer Alain Yzermans (Vooruit) wijst erop dat het vertrouwen in de HRJ hand in hand gaat met het vertrouwen in de rechtsstaat. Hij wijst op de wisselwerking met de politiek en stelt dat het vertrouwen recht evenredig is aan een goede samenwerking. Hij pleit ook voor een partnerschap.

Vervolgens uit de heer Yzermans zijn verwondering over de wijze waarop een brief van de minister het Parlement bereikte. Hij vraagt of dit de gebruikelijke procedure is en of er in de toekomst nog dergelijke brieven te verwachten zijn, en hoe het Parlement in die gevallen betrokken zal worden. Hij beschouwt de aanpak vreemd en verzoekt om opheldering.

s'interroge ainsi sur l'opportunité de créer un dispositif permettant un système de passerelle plus fluide vers un poste de magistrat effectif.

Enfin, il aborde la question de l'évaluation des chefs de corps, en lien avec l'ouverture récente d'une révision constitutionnelle. Il distingue clairement la question disciplinaire de celle de l'évaluation et rappelle que, historiquement, les chefs de corps n'étaient pas évalués en raison de l'impossibilité de renouveler leur mandat. Or, cette règle ayant évolué ces dernières années et également présente dans l'accord du gouvernement, il considère qu'une réflexion s'impose sur les critères à appliquer à leur évaluation. Il interroge le CSJ sur les principes qui devraient encadrer ces évaluations, tant pour les magistrats que pour les chefs de corps, et sur les critères les plus pertinents à prendre en compte dans ce cadre.

M. Simon Dethier (Les Engagés) souscrit aux questions précédemment posées concernant l'attractivité de la fonction et s'attarde sur la visibilité du système de plainte, soulignant que d'autres questions concernant la recevabilité de ce dernier ont également été formulées. Ce système de plainte est-il suffisamment connu de la population?

Il souhaiterait également connaître les éléments mis en place aujourd'hui pour améliorer sa visibilité et son accessibilité auprès des citoyens. Il cherche également à déterminer si un nombre important de plaintes reçues par le CSJ sont jugées irrecevables. Dans cette perspective, il demande quelles mesures sont prises en matière de communication à l'égard des personnes dont la plainte ne relève pas de la compétence du CSJ, afin d'assurer une meilleure orientation des justiciables vers les instances appropriées.

M. Alain Yzermans (Vooruit) souligne que la confiance dans le CSJ va de pair avec la confiance dans l'état de droit. Il met l'accent sur l'interaction avec la politique et estime que la confiance est directement proportionnelle à une bonne collaboration. Il plaide également en faveur d'un partenariat.

M. Yzermans s'étonne ensuite de la manière dont un courrier du ministre est arrivé au Parlement. Il demande si c'est la procédure habituelle et si, à l'avenir, le Parlement peut encore s'attendre à recevoir ce type de lettre et comment il sera alors impliqué. Il estime que cette façon d'agir est étrange et demande des éclaircissements.

Een tweede punt betreft een van de hoogste doelen in de opdracht van de HRJ, namelijk het vrijwaren van de rechtsstaat. De heer Yzermans benadrukt dat de rechtsstaat onder druk staat en dat de toegankelijkheid en gelijkheid van rechtspraak niet mag afhangen van bepaalde factoren. Hij wijst op het belang van het opsporen van oneerlijke praktijken binnen justitie en het waken over de beperking of de openheid van vrije meningsuiting.

Daarnaast spreekt hij zijn bezorgdheid uit over de toenemende digitalisering en de mogelijke invloed van technologie op juridische besluitvorming. Hij wil weten hoe daar mee moet worden omgegaan.

Ten slotte verwijst de heer Yzermans naar de ondermijning van de rechtsstaat door de groeiende invloed van autoritaire regimes. Hij vraagt welke weerbaarheidsfactoren de HRJ in acht neemt om deze dreiging te weerstaan en hoe de onafhankelijke rol van de HRJ ten opzichte van de drie machten in de toekomst gewaarborgd kan worden. Hij wijst op het risico dat autoritaire regimes, eenmaal geïnstalleerd, invloed kunnen uitoefenen op de wetgeving en de rechterlijke macht, en vraagt welke filters de HRJ hanteert om dit te voorkomen.

Mevrouw Leentje Grillaert (cd&v) wenst de HRJ veel moed toe voor het traject dat ze willen of moeten volgen. Ze benadrukt het belang van het herstellen van het vertrouwen van de bevolking in de justitie. Zij stelt dat recente en minder recente gebeurtenissen actie noodzakelijk maken. Uit de communicatie van de HRJ leidt de spreekster af dat de HRJ er ook werk wil van maken om het vertrouwen te herstellen.

Mevrouw Grillaert verwijst naar de eerder gestelde vragen over de 13 aanbevelingen van de experts en de timing daarvan.

Zij verwijst ook naar het belang van opleidingsprogramma's – eveneens vermeld in het regeerakkoord – en van het aantrekkelijker maken van de sector.

Mevrouw Grillaert heeft een vraag over de samenwerking tussen de HRJ en de doctoraatsstudent. Zij wil weten hoe deze samenwerking vorm krijgt en wat de HRJ ervan verwacht.

Zij spreekt ten slotte haar steun uit voor het voorstel van jaarlijkse ontmoetingen met de HRJ in de commissie.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) stelt vast dat de nieuwe leden van de HRJ geen evidente taak

Un second point concerne l'un des objectifs suprêmes de la mission du CSJ, à savoir la préservation de l'état de droit. M. Yzermans souligne que l'état de droit est sous pression et que l'accessibilité et l'égalité de la justice ne peut dépendre de certains facteurs. Il souligne l'importance de détecter les pratiques malhonnêtes dans le monde judiciaire et de veiller à garantir la liberté d'expression.

Par ailleurs, il est préoccupé par la digitalisation croissante et l'influence potentielle de la technologie sur le processus décisionnel judiciaire. Il demande comment aborder ce problème.

Enfin, M. Yzermans renvoie aux atteintes à l'état de droit résultant de l'influence croissante de régimes autoritaires. Il demande au CSJ quels facteurs de résilience il prend en considération en vue de résister à cette menace et comment l'indépendance du CSJ vis-à-vis des trois pouvoirs peut être garantie à l'avenir. Il souligne qu'il existe un risque que des régimes autoritaires, une fois installés, exercent une influence sur la législation et le pouvoir judiciaire, et demande quels sont les filtres utilisés par le CSJ pour éviter cette situation.

Mme Leentje Grillaert (cd&v) souhaite beaucoup de courage au CSJ dans le parcours qu'il souhaite ou doit suivre. Elle souligne l'importance du rétablissement de la confiance de la population dans la justice. Elle estime que certains événements, plus ou moins récents, nécessitent une réaction. L'intervenante déduit de la communication du CSJ que ce dernier souhaite s'atteler à rétablir la confiance.

Mme Grillaert renvoie aux questions posées précédemment concernant les treize recommandations des experts et le calendrier de leur mise en œuvre.

Elle renvoie aussi à l'importance des programmes de formation – également mentionnée dans l'accord de gouvernement – et d'une amélioration de l'attrait du secteur.

Mme Grillaert pose une question concernant la collaboration entre le CSJ et une doctorante. Elle demande comment se déroule cette collaboration et ce qu'en attend le CSJ.

Elle souscrit enfin à la proposition d'organiser une réunion annuelle avec le CSJ en commission.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) constate que la tâche qui attend les nouveaux membres du CSJ sera

wacht, gezien de recente gebeurtenissen. Hij richt zijn aandacht op de examenfraude.

Hij verwijst naar de ontstaansgeschiedenis van de HRJ en waarom men destijds besliste om aanwervingen en aanduidingen te objectiveren. Als dan blijkt dat magistraten zelf dader zijn van fraude, dan ondergraaft dat de geloofwaardigheid niet alleen van de wervingsprocedure maar van de volledige rechterlijke macht. De impact is immens. Jonge juristen die een carrière in de magistratuur ambiëren, kunnen zich afvragen of ze wel een eerlijke kans krijgen. De heer Van Hecke uit zijn begrip voor de reactie van de HRJ, maar vraagt zich af of dit een geïsoleerd incident was. Hij wijst erop dat, als er fraude mogelijk was en dan nog op het einde van een mandaat, het niet is uitgesloten dat het wellicht al eerder voor kwam. De spreker draait al te lang mee om in het toeval te geloven. Hij pleit voor een grondig onderzoek om de examens zo veilig mogelijk te laten verlopen. Het geloof in justitie staat dan ook zwaar onder druk.

Ten tweede bespreekt hij de mogelijkheid om audits en bijzondere onderzoeken te laten voeren door de HRJ. Hij acht deze heel belangrijk. Vaak worden de verzoeken hiertoe geformuleerd door de ministers maar ook door het Parlement. De spreker verwijst echter naar ervaringen uit de vorige legislatuur waar men soms botste op een zekere weerstand. Hij verwijst concreet naar de zaak-Sanda Dia, waarbij vragen rezen over het correct verloop van het onderzoek, de toewijzing van de zaak aan een specifieke rechtbank, een schijn van klassenjustitie enzovoort. De heer Van Hecke is van mening dat de HRJ hier een rol had kunnen spelen door een audit of bijzonder onderzoek te starten – naar het verloop, niet naar de uitspraak – maar dit is niet gebeurd. De herhaalde vragen van de commissie vielen op een koude steen. Het betrof hier een zaak die enorm gemediatiseerd was en die opnieuw de geloofwaardigheid van justitie onder druk zette. Het belang ervan werd ook aangetoond door onder andere de magistraten die naar de scholen trokken om toelichting te geven over de werking van justitie. Volgens de spreker wijst dat ook op noodzaak aan objectivering in dergelijk soort zaken. Hij vraagt de HRJ naar hun beleid voor het al dan niet voeren van een bijzonder onderzoek of een audit, gezien hun beperkte capaciteit, en benadrukt het belang van maatschappelijke gevoeligheid bij deze beslissingen.

Ten derde kaart hij de audits aan. Hij verwijst concreet naar de audit over de verruimde minnelijke schikking, die weliswaar tweeënhalf jaar in beslag nam. Hij erkent dat dit deels te wijten was aan een minder vlotte medewerking van parketten, maar benadrukt dat dergelijke

loin d'être aisée, compte tenu des événements récents. Il s'intéresse plus particulièrement à la fraude commise dans le cadre de l'examen.

Il évoque la genèse de la création du CSJ et les motifs qui ont sous-tendu, à l'époque, la décision d'objectiver les recrutements et les désignations. S'il s'avère que les magistrats commettent eux-mêmes des fraudes, ces pratiques sapent la crédibilité non seulement de la procédure de recrutement, mais également de l'ensemble du pouvoir judiciaire. Les conséquences sont effectivement considérables. Les jeunes juristes qui ambitionnent une carrière dans la magistrature sont en droit de se demander si les dés ne sont pas pipés. M. Van Hecke comprend la réaction du CSJ, mais se demande s'il s'agissait d'un incident isolé. Il souligne que, si une fraude a pu être commise, de surcroît à la fin d'un mandat, il n'est pas exclu que d'autres aient eu lieu précédemment. L'intervenant est trop chevronné pour croire au hasard. Il préconise de mener une enquête approfondie afin d'exclure autant que possible les fraudes dans le cadre des examens. La confiance en la justice s'en trouve fortement ébranlée.

L'intervenant évoque ensuite la possibilité de charger le CSJ d'effectuer des audits et des enquêtes particulières, qu'il juge très importants. Les requêtes en ce sens émanent souvent des ministres mais également du Parlement. Il renvoie toutefois à des expériences vécues sous la précédente législature où une certaine résistance était parfois opposée. Il évoque plus concrètement l'affaire Sanda Dia, qui a suscité des questions sur le déroulement correct de l'enquête, sur l'attribution de l'affaire à un tribunal spécifique et sur une apparente justice de classe. M. Van Hecke estime que le CSJ aurait pu jouer un rôle dans cette affaire en entamant un audit ou une enquête particulière, sur le déroulement et non sur la décision, mais il ne l'a pas fait. Les demandes répétées de la commission sont restées lettre morte. Cette affaire a été extrêmement médiatisée et elle a de nouveau sapé la confiance en la justice. L'importance de cet épisode a notamment été mise en exergue par le fait que des magistrats se sont rendus dans des écoles pour expliquer le fonctionnement de la justice. Selon l'orateur, cette situation illustre la nécessité d'objectiver les affaires de ce type. Il s'enquiert de la politique du CSJ lorsqu'il s'agit de décider de mener ou non une enquête particulière ou un audit, compte tenu de sa capacité limitée, et insiste sur le caractère sensible de ces décisions pour la société.

Troisièmement, il aborde les audits. Il renvoie concrètement à l'audit mené sur la transaction pénale élargie, qui a tout de même pris deux ans et demi. Il reconnaît que ce délai était en partie imputable à un manque de coopération des parquets, mais souligne que ces

vertragingen onaanvaardbaar zijn. Als vanuit het beleid belang gehecht wordt aan een audit en de HJR hierin meegaat, dan is het ook belangrijk dat het werk vooruitgaat. Hij roept de HRJ op om desgevallend de beleidsmakers te informeren over mogelijke tegenwerking van bepaalde actoren.

Mevrouw Alexia Bertrand (Open Vld) staat stil bij het geval van examenfraude. De spreekster benadrukt dat de hoorzitting informatief is en dat het belangrijk is dat specifieke vragen gesteld en beantwoord worden. Ze verwijst naar de brief van de voormalige minister van Justitie, Paul Van Tigchelt. Ze verwijst naar diens snelle en krachtige reactie en erkent dat zijn reactie deels aanleiding was voor de hoorzitting.

Ze heeft vier concrete vragen voor de HRJ.

In de brief van minister Van Tigchelt staat dat de snelle, duidelijke en transparante communicatie van de HRJ rond het voorval erkend moet worden. De spreekster wil weten hoe de HRJ als instelling verantwoordelijkheid heeft genomen in de zaak. Mevrouw Bertrand beseft dat dit misschien eerder een vraag is voor de voorgangers van de aanwezige leden van de HRJ, maar ze vindt het wel belangrijk dat deze vraag gesteld wordt aangezien diegenen die het examen een eerste keer aflegden wel gesanctioneerd werden door de annulering van het examen. Zeker als ze in de tweede ronde niet meer slaagden. Een aanzet van antwoord op deze vraag zit volgens de spreekster misschien al vervat in het feit dat de HRJ vragende partij is om jaarlijks een verslag te komen uitbrengen in de commissie.

Ten tweede verwijst mevrouw Bertrand naar de nieuwe cel rond deontologie. Dat is volgens de spreekster een maatregel die zich situeert op het niveau van de preventie. Mevrouw Bertrand wil weten of er, naast de preventie, tevens ook voorzien is in een versterkte interne controle?

Ten derde verwijst ze naar een uitspraak van de heer Van den Bossche op de website van de HRJ, waar hij het heeft over een krachtig optreden tijdens het nieuwe mandaat om het tijt te kunnen keren. Mevrouw Bertrand wil weten hoe de HRJ dit voornemen hard zal maken. Tegen wie of hoe zal er krachtig opgetreden worden?

Ten vierde merkt ze op dat de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie voor meer dan de helft – 7 van de 11 – bestaat uit leden van de vorige samenstelling. Welke nieuwe aanpak mogen we dan verwachten? Hoe zullen deze leden extra ondersteund en begeleid worden, bijvoorbeeld met betrekking tot het detecteren van fraude? Krijgen ze extra ondersteuning

retards sont inadmissibles. Si la politique accorde de l'importance à un audit et si le CSJ s'en charge, il importe également que le travail progresse. Il appelle le CSJ à informer, le cas échéant, les décideurs de la résistance éventuellement opposée par certains acteurs.

Mme Alexia Bertrand (Open Vld) revient sur le cas de fraude à l'examen. L'intervenante souligne que l'audition est organisée dans un but d'information et qu'il est important de poser des questions spécifiques et d'y répondre. Elle évoque le courrier de l'ancien ministre de la Justice, Paul Van Tigchelt, et la réaction forte et rapide de celui-ci, et admet que l'audition a été en partie organisée en raison de cette réaction.

Elle pose quatre questions concrètes au CSJ.

Le courrier du ministre Van Tigchelt reconnaît que le CSJ a communiqué de manière rapide, claire et transparente à propos de l'incident. L'intervenante demande au CSJ comment, en tant qu'institution, il a pris ses responsabilités dans cette affaire. Mme Bertrand se rend compte que cette question s'adresse plutôt aux prédécesseurs des membres présents du CSJ, mais elle estime qu'il est important de la poser, dès lors que les candidats qui ont passé l'examen une première fois ont été sanctionnés par son annulation, et plus encore s'ils n'ont plus réussi au deuxième tour. Selon l'intervenante, une ébauche de réponse pourrait résider dans la proposition du CSJ de faire rapport, chaque année, à la commission.

Mme Bertrand évoque ensuite la nouvelle cellule de déontologie. Elle estime que cette mesure a un caractère plutôt préventif. Elle demande si, outre la prévention, il est prévu de renforcer le contrôle interne.

Troisièmement, elle se réfère aux propos de M. Van den Bossche publiés sur le site web du CSJ, où il mentionne la nécessité d'agir avec force au cours du nouveau mandat pour inverser la tendance. Mme Bertrand demande comment le CSJ souhaite concrétiser cette intention. À l'encontre de qui le CSJ agira-t-il avec force ou en quoi consistera cette action?

Quatrièmement, l'intervenante fait observer que plus de la moitié des membres de la commission de nomination et de désignation néerlandophone – 7 sur 11 – figuraient déjà dans la précédente composition. Quelle nouveauté pourront-ils apporter dans l'approche adoptée? Comment ces membres seront-ils soutenus et accompagnés davantage, par exemple pour déceler les

over hoe ze kunnen optreden als klokkenluiders? Wordt er in extra ondersteuning voorzien op dat vlak?

2.2. Antwoorden van de genodigden en replieken

De heer Daniel Van den Bossche komt terug op het geval van de collega met een integriteitsprobleem. Hij benadrukt het belang en de verdienste van de subcommissie om zowel de kandidaat als het betrokken lid onmiddellijk uit te nodigen. Beiden hebben de feiten erkend, waarna het lid direct zijn ontslag heeft ingediend. Dit heeft geleid tot onmiddellijke communicatie, iets waar de heer Van den Bossche zelf sterk op heeft aangedrongen. Hij achtte het essentieel dat alle bekende feiten onverwijld openbaar werden gemaakt. In deze situatie was de snelle communicatie het enige positieve aspect van een verder betreurenswaardig verhaal.

Er is onmiddellijk aangifte gedaan bij de procureur-generaal, met het nadrukkelijke verzoek een zo breed mogelijk onderzoek te voeren. Dit verzoek vloeide voort uit de noodzaak te onderzoeken hoever het probleem mogelijk was uitgedijd. Meer kan de heer Van den Bossche hierover niet zeggen, aangezien de zaak nu onder de verantwoordelijkheid van de gerechtelijke autoriteiten valt. Er is aangedrongen op een spoedige afronding van het onderzoek, omdat de zaak een voortdurende last vormt. Na afsluiting van het onderzoek wenst de HRJ inzage te krijgen om te beoordelen of er lessen uit getrokken kunnen worden. Tot op heden zijn er geen aanwijzingen dat andere leden van de Hoge Raad bij de zaak betrokken waren.

De heer Van den Bossche benadrukt dat de beslissing om het examen opnieuw te organiseren uiterst moeilijk was. Het was een afweging tussen het algemeen belang en het individuele belang. Hoe de beslissing ook uitviel, het kon niet goed zijn. Hoewel het individuele belang in overweging werd genomen, is uiteindelijk gekozen voor het algemeen belang en dit vanwege de onzekerheid over de omvang van het probleem. De HRJ wilde geen enkel risico nemen, ging voor het algemeen belang en besloot om een nieuwe start te maken met een nieuw examen.

Mevrouw Charlotte Verhaeghe deelt vervolgens de cijfers met betrekking tot de geannuleerde en opnieuw afgenomen examens mee: voor het eerste schriftelijke examen, dat geannuleerd werd, waren er 116 deelnemers; voor de tweede, nieuwe proef waren er nog 92 deelnemers. Dit betekent dat 24 kandidaten niet deelnamen aan het tweede examen. *Mevrouw Verhaeghe* benadrukt dat het tweede examen uitsluitend toegankelijk was voor de kandidaten die zich ook voor het eerste

fraudes? Seront-ils davantage aidés en ce qui concerne leurs possibilités d'agir en tant que lanceurs d'alerte? Une aide supplémentaire est-elle prévue dans ce domaine?

2.2. Réponses des orateurs invités et répliques

M. Daniel Van den Bossche revient sur le cas de son collègue coupable d'un manquement à l'intégrité. Il insiste sur l'importance et sur les mérites de la sous-commission qui a immédiatement convoqué tant le candidat que le membre concerné. Ils ont tous deux reconnu les faits, après quoi le membre a présenté sa démission sur-le-champ. Ces faits ont été suivis d'une communication immédiate, que M. Van den Bossche a lui-même fortement encouragée. Il a estimé qu'il était crucial que tous les faits avoués soient rendus publics sans délai. Dans cette affaire, la rapidité de la communication a été le seul élément positif d'une histoire au demeurant regrettable.

Le procureur général a été immédiatement averti et il lui a été expressément demandé de procéder à une enquête aussi large que possible. Cette demande découlait de la nécessité d'examiner les éventuelles ramifications du problème. M. Van den Bossche ne peut en dire plus à ce sujet, car l'affaire relève désormais de la responsabilité des autorités judiciaires. On a demandé avec insistance que l'enquête soit rapidement clôturée, car cette affaire constitue un fardeau permanent. Après la clôture de l'enquête, le CSJ souhaite consulter le dossier pour évaluer la possibilité d'en tirer des enseignements. Jusqu'à présent, rien n'indique que d'autres membres du Conseil supérieur ont trempé dans cette affaire.

M. Van den Bossche souligne que la décision d'organiser un nouvel examen était extrêmement difficile. Il a fallu mettre en balance l'intérêt général et l'intérêt individuel. Aucune décision n'aurait été satisfaisante. Même si l'intérêt individuel a été pris en compte, il a finalement été décidé de faire prévaloir l'intérêt général, compte tenu de l'incertitude concernant l'ampleur du problème. Le CSJ n'a souhaité prendre aucun risque et a décidé de privilégier l'intérêt général et de repartir d'une page blanche en organisant un nouvel examen.

Mme Charlotte Verhaeghe communique ensuite les chiffres relatifs aux examens qui ont dû être annulés et représentés: 116 participants ont passé le premier examen écrit annulé; pour la deuxième et nouvelle épreuve, il restait 92 participants. En d'autres termes, 24 candidats n'ont pas participé au deuxième examen. *Mme Verhaeghe* souligne que le deuxième examen n'était accessible qu'aux candidats qui s'étaient déjà inscrits au premier. En ce qui concerne le nombre de

examen hadden ingeschreven. Wat betreft het aantal geslaagden, slaagden 59 kandidaten voor het tweede schriftelijke examen, terwijl bij het eerste examen slechts 46 kandidaten slaagden; 2 kandidaten die voor het eerste examen slaagden, slaagden niet meer voor het tweede examen.

De heer Daniel Van den Bossche licht toe dat de werkgroep voor het examenreglement onmiddellijk in werking werd gesteld. Het examenreglement werd herzien en verscherpt om fraudegevoeligheid tegen te gaan, mogelijk zelfs te ver, met een beperking van maximaal twee personen die voorafgaandelijk kennis mogen nemen van het examen. Hij benadrukt dat de kwaliteit van het examen essentieel is. De casus draaide om het lid dat het examen had opgesteld, wat op zich logisch is, want iemand moet dat nu eenmaal doen. In alle geval is men zo ver mogelijk gegaan in het zoeken naar oplossingen. Daarnaast is het risicomanagement verbeterd om sneller te kunnen schakelen.

Wat betreft de inschakeling van externe expertise – beslissing die tijdens het vorige mandaat werd genomen – kan er inderdaad betwist worden of er al dan niet 6 experts nodig waren. Het voordeel hiervan was wel dat veel mensen van verschillende disciplines het voorval hebben kunnen bekijken vanuit verschillende invalshoeken.

Met betrekking tot de brief van de minister van Justitie stelt de heer Van den Bossche dat het gebruikelijke maandelijks overleg tussen het bureau van de HRJ en de minister stilviel toen de regering in lopende zaken ging. Hij vermoedt dat het daar fout liep. Hij pleit daarom ook sterk voor dialoog om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen.

Wat de vraag betreft van de heer D'Haese rond de voordrachten, zijn er volgens de spreker, behalve voor het geval in verband met de problematiek van de videoconferenties, geen voordrachten door de minister geweigerd.

De problematiek van de plaatsvervangende rechters betreft een oud discussiepunt. Er wordt eigenlijk gepleit om het instituut in kwestie geleidelijk af te bouwen omdat men vanuit Europees oogpunt stelt dat het eigenlijk niet kan. Anderzijds is men geconfronteerd met een realiteit waar de magistratuur er niet in slaagt om de kaders tijdig op te vullen, vooral bij de rechtbanken van eerste aanleg, waardoor men zich genoodzaakt ziet het systeem in stand te houden. Een verklaring voor het laag aantal kandidaten ligt volgens de heer Van den Bossche in de vereisten die gesteld worden. Men moet om te beginnen een examen afleggen, vervolgens moet er nog een

lauréats, 59 candidats ont réussi le deuxième examen écrit, alors que seuls 46 candidats avaient réussi le premier; 2 lauréats du premier examen n'ont pas réussi la seconde épreuve.

M. Daniel Van den Bossche explique que le groupe de travail chargé du règlement d'examen a immédiatement été mis en place. Le règlement d'examen a été revu et affiné pour empêcher toute fraude, peut-être même trop sévèrement étant donné qu'il n'autorise que deux personnes à prendre connaissance de l'examen au préalable. Il souligne que la qualité de l'examen est essentielle. L'affaire concernait le membre qui avait rédigé l'examen, ce qui est tout à fait logique, puisqu'il faut bien que quelqu'un s'en charge. Quoi qu'il en soit, tout a été mis en œuvre pour trouver des solutions. En outre, la gestion des risques a également été améliorée pour pouvoir intervenir plus rapidement.

En ce qui concerne le recours à une expertise externe – décision prise durant le mandat dernier –, on peut en effet douter de l'utilité de la présence de six experts. Cependant, c'est grâce à leur nombre et à la variété de leurs disciplines que cette affaire a pu être examinée sous différents angles.

Concernant la lettre du ministre de la Justice, M. Van de Bossche indique que les réunions mensuelles entre le bureau du CSJ et le ministre ont cessé dès que le gouvernement est entré en affaires courantes. Il suppose que l'erreur vient de là. Il préconise donc vivement le dialogue afin que de telles situations ne se reproduisent pas à l'avenir.

S'agissant de la question de M. D'Haese sur les présentations, l'intervenant indique que le ministre n'a refusé aucune présentation, sauf celle liée à la problématique des visioconférences.

La discussion concernant la problématique des juges suppléants n'est pas neuve. Dans les faits, il est préconisé de démanteler progressivement ce système qui, du point de vue européen, n'est pas admissible. Cependant, la réalité est que la magistrature ne parvient pas à remplir les cadres à temps, surtout dans les tribunaux de première instance, ce qui oblige à conserver le système des juges suppléants. Selon M. Van den Bossche, le faible nombre de candidats est dû aux exigences imposées. En effet, les candidats doivent d'abord passer un examen, puis effectuer une présentation. Ils ne peuvent plus siéger dans leur division. Ils ne sont pas rémunérés

voordracht gedaan worden, men mag niet meer zetelen in zijn eigen afdeling, men wordt niet vergoed en men mag ook geen gerechtelijke mandaten meer aanvaarden aan de balie waar men plaatsvervanger is.

De spreker geeft nog mee dat er een significant inhoudelijk verschil bestaat tussen de examens voor plaatsvervangers en die voor professionele plaatsen. Het examen in kwestie is niet zo moeilijk en is inhoudelijk ook begrensd door de wet: het mag enkel slaan op het gerechtelijk privaatrecht dan wel het strafprocesrecht. De spreker stelt dat hij niet het gevoel heeft dat de examens inhoudelijk moeilijk zijn, maar dat vooral de andere opgesomde factoren tot gevolg hebben dat er nog weinig kandidaten zijn voor die plaatsen. Het betreft een moeilijke evenwichtsoefening. Ondanks pogingen om het gebruik van plaatsvervangers te verminderen, blijven ze noodzakelijk vanwege het voortdurende verschijnsel van vacatures die niet tijdig ingevuld raken. De enorme toevloed aan zaken in de politierechtbank, bijvoorbeeld, noopt tot de inschakeling van plaatsvervangers.

Op het gebied van tucht en evaluatie heeft de HRJ een advies verleend dat een duidelijke scheiding tussen beide benadrukt. Er wordt wel gepleit voor coaching wanneer de zaken fout lopen met tuchtmaatregelen als ultieme optie. De heer Van den Bossche benadrukt het belang van coaching in het geval van disfuncties. In Nederland bijvoorbeeld is het zo dat wanneer de coaching mislukt, men ofwel richting administratie afgeleid wordt, ofwel dat er een ontslag volgt. Een evaluatie die niet goed verloopt zou volgens de spreker moeten kunnen worden gevolgd door een coaching om op die manier de magistraat weer op het juiste pad te krijgen.

Vervolgens komt de heer Van den Bossche terug op de vraag in verband met de doeltreffendheid van de klachtenprocedure. Hij vreest dat deze niet altijd het doelpubliek bereikt. Bij veel mensen zit de schrik erin om een klacht in te dienen bij de HRJ. Die terughoudendheid is er zeker wanneer de zaak nog hangend is. Er is zeker nog werk aan de winkel op dat vlak. Er wordt momenteel wel nagedacht over hoe de procedure kan worden gemoderniseerd, versneld en gedigitaliseerd om deze toegankelijker te maken. Een digitaal formulier zou toelaten om de mensen beter te sturen bij het neerleggen van de klacht en om de klacht op zich beter te structureren.

De spreker stipt op dit vlak ook nog aan dat, los van het belang van de individuele klacht, er jaarlijks ook klachtenrapporten worden opgesteld. Op dat niveau moet volgens de heer Van den Bossche zeker de link gelegd worden met de korpsoversten om de rapporten beleidsmatig in te zetten, want wanneer een klacht werd

et ils ne peuvent plus accepter aucun mandat judiciaire au barreau où ils sont suppléants.

L'intervenant ajoute qu'il y a une différence significative de contenu entre les examens prévus pour les suppléants et les examens prévus pour les postes professionnels. Ces examens ne sont pas aussi difficiles et ils sont en outre limités par la loi sur le plan du contenu: ils ne peuvent porter que sur le droit judiciaire privé ou sur la procédure pénale. L'intervenant indique qu'il ne pense pas que les examens soient complexes sur le fond, mais pense que c'est plutôt la somme des autres facteurs précités qui dissuade de nombreux candidats de postuler. Il est difficile de trouver un équilibre. Malgré les tentatives effectuées pour diminuer le recours aux suppléants, leur présence demeure nécessaire en raison du fait persistant que certains postes vacants ne sont pas pourvus à temps. L'augmentation significative du nombre d'affaires au tribunal de police, par exemple, contraint de recourir à des suppléants.

En outre, le CSJ a rendu un avis qui souligne la nécessité de distinguer clairement la discipline de l'évaluation. Il prône l'organisation de coachings en cas de problème, et la prise de mesures disciplinaires en dernier recours. M. Van den Bossche souligne l'importance des coachings en cas de dysfonctionnements. Aux Pays-Bas, par exemple, lorsque le coaching échoue, le magistrat est soit réaffecté à un poste administratif, soit licencié. L'intervenant estime que lorsque l'évaluation n'est pas bonne, elle devrait pouvoir être suivie d'un coaching visant à ramener le magistrat concerné sur le droit chemin.

Ensuite, M. Van den Bossche revient sur la question relative à l'efficacité de la procédure de plainte. Il craint que celle-ci n'atteigne pas toujours le public visé. En effet, de nombreuses personnes sont réticentes à l'idée de déposer une plainte auprès du CSJ, en particulier lorsque l'affaire est encore pendante. Il y a certes encore des progrès à faire à cet égard, mais des réflexions sont en cours sur la marche à suivre pour moderniser, accélérer et numériser la procédure afin de la rendre plus accessible. Un formulaire numérique permettrait de mieux orienter les plaignants lors du dépôt des plaintes et de mieux les structurer.

À cet égard, l'intervenant ajoute qu'indépendamment de l'intérêt des plaintes individuelles, des rapports sur les plaintes sont également établis chaque année. M. Van den Bossche estime qu'il est essentiel de collaborer avec les chefs de corps, à ce niveau, pour que ces rapports soient utilisés à des fins stratégiques. En

ingediend over een bepaalde entiteit, kan men ervan uitgaan dat het probleem zich mogelijk ook stelt binnen andere entiteiten. Er moet dus zeker worden nagedacht over het beleidsmatig gebruik van klachtenrapporten.

Met betrekking tot de complexiteit van de examens stelt de heer Van den Bossche dat hij in zijn beleidsplan naar voren schoof dat de juridische kwaliteit ervan hoogstaand is, maar dat er meer aandacht moet zijn voor de vaardigheden van magistraten. Volgens de spreker, die vier jaar lang deel uitmaakte van de benoemings- en aanwijzingscommissie, zijn de juridische examens niet buitensporig moeilijk. Hij verwijst naar wat hij eerder stelde over het vertrouwen van justitie. Het meer participeren van de burger in zijn procedure is een heel belangrijk gegeven om het vertrouwen van de burger in justitie te verbeteren. Hier komt dan ook de link met de vaardigheden van de magistraat, namelijk de manier waarop die communiceert, zich op een zitting gedraagt enzovoort. Binnen het kader van de klachtenprocedure zijn er namelijk heel wat klachten rond de houding van de magistraat op de zitting. En daar moet dan ook worden op ingezet volgens de heer Van den Bossche. Het vertrouwen kan groeien door burgers meer te betrekken bij de procedure, zeker als ze zelf in de rechtbank zien hoe alles in zijn werk gaat. Een klacht zal dan ook eerder draaien rond de vraag of een magistraat over de correcte vaardigheden beschikt om met de burger om te gaan. De spreker vindt dan ook dat er op dit gegeven sterk moet worden ingezet.

De heer Van den Bossche ijvert dan ook voor een participatiemodel. Hij ziet participeren als het maximaal streven naar oplossingen, rekening houdend met het feit dat veel mensen niet bereid zijn tot een oplossing te komen. En dan heeft de klassieke manier van rechtspreken ook zijn plaats. De magistraat moet altijd precies weten wat hij doet, en zeker in situaties zonder oplossing, niet proberen te schikken, maar zorgen dat er een beslissing komt. Die boodschap moet meer en meer gebracht worden. De combinatie van beide is geboden. We moeten niet naïef zijn en denken dat plots iedereen zal bemiddelen en schikken. Men moet ernaar streven, maar als het niet lukt, dan moet er een beslissing genomen worden. Als het participatief model verder wordt uitgebouwd, dan moeten we ervoor zorgen dat ook de magistraten daar mee kunnen omgaan, in die zin dat ze op een correcte manier moeten kunnen omgaan met de mensen.

Wat het mandatenregister betreft, geeft de heer Van den Bossche toe dat hij niet onmiddellijk een antwoord klaar heeft. Hij vraagt zich af in hoeverre het in de magistratuur aangewezen is. Hij heeft niet de

effet, lorsqu'une plainte est déposée au sujet d'une entité particulière, on peut supposer que le problème visé se pose peut-être aussi dans d'autres entités. Il faut donc certainement réfléchir à l'utilisation de ces rapports lors de l'élaboration des politiques.

S'agissant de la complexité des examens, M. Van den Bossche dit avoir indiqué dans son plan de gestion que la qualité juridique était élevée, mais qu'il fallait se concentrer davantage sur les compétences des magistrats. Selon l'intervenant, qui a siégé pendant quatre ans dans la commission de nomination et de désignation, les examens juridiques ne sont pas excessivement difficiles. Il se réfère à ce qu'il a dit précédemment au sujet de la confiance dans la justice. Associer davantage le citoyen à sa procédure est essentiel pour renforcer sa confiance dans la justice. Son degré de confiance est également lié aux compétences du magistrat, notamment à sa façon de communiquer, de se comporter à l'audience, etc. Dans le cadre des procédures de plainte, on trouve en effet beaucoup de plaintes concernant l'attitude des magistrats lors des audiences. M. Van den Bossche estime qu'il convient dès lors de s'attaquer à cette problématique. La confiance des citoyens pourra être améliorée en les associant davantage à la procédure, en particulier s'ils découvrent par eux-mêmes le *modus operandi* du tribunal. Les plaintes porteront alors vraisemblablement sur la question de savoir si les magistrats possèdent les compétences nécessaires pour interagir avec les citoyens. L'intervenant estime par conséquent que des efforts importants doivent être déployés à cet égard.

M. Van den Bossche préconise donc un modèle de participation, qu'il définit comme étant une démarche orientée au maximum vers la recherche de solutions mais tenant compte du fait que beaucoup de personnes ne sont pas prêtes à trouver des solutions. La manière traditionnelle de rendre la justice joue également un rôle. Le magistrat doit toujours savoir précisément ce qu'il fait, et il ne doit pas essayer de trouver des solutions à tout prix, en particulier dans les situations sans issue, mais veiller à ce qu'une décision soit prise. Ce message mérite d'être répété plus régulièrement. Ces deux éléments doivent aller de pair. Toutefois, il ne faut naïvement croire que tout le monde va subitement accepter une médiation ou une transaction. Il faut s'efforcer d'y parvenir, mais en cas d'échec, une décision doit être prise. Si le modèle participatif se développe, il conviendra de s'assurer que les magistrats sont en mesure de l'appliquer, c'est-à-dire qu'ils doivent être capables d'interagir correctement avec les plaignants.

M. Van den Bossche admet qu'il n'est pas en mesure de se prononcer d'emblée sur le registre des mandats. Il se demande dans quelle mesure la mise en place de ce registre au sein de la magistrature serait opportune. Il n'a

indruk dat er veel magistraten zijn die naast hun werk nog veel zaken bijdoen. Hij vindt de situatie dubbel: er wordt voortdurend gevraagd om in commissies zitting te hebben – de magistraten zijn hier niet zozeer vragende partij – en als hier niet zou worden op ingegaan, dan riskeert men echter dat veel zaken zouden stilvallen. Als bijvoorbeeld niemand nog zou willen zetelen in de probatiecommissie, dan zouden we volgens de spreker geconfronteerd worden met een groot probleem of zouden we dringend werk moeten maken om deze materie ook in de strafuitvoeringsrechtbank onder te brengen. De heer Van den Bossche merkt op dat de interesse die hij als beginnend magistraat had, niet meer leeft onder de jonge magistraten, vooral door de hoge werkdruk die geen ruimte laat voor extra taken. Volgens de spreker maken de commissies, inhoudelijk, maar een fractie uit van de globale werklast van de magistraat. Volgens hem is de situatie met betrekking tot politieke mandaten totaal anders.

Mevrouw Charlotte Verhaeghe bevestigt dat de HRJ al een aantal van de aanbevelingen in de praktijk heeft omgezet, aangezien de organisatie van examens weer op gang is gekomen.

Concreet werden al de volgende maatregelen genomen:

- de afsplitsing van het mondelinge en schriftelijke gedeelte van het examen;

- een sterkere nadruk op de kwaliteiten van de magistraten: namelijk de persoonlijke en sociale vaardigheden.

Daarnaast zullen er werkgroepen worden opgericht om de overige aanbevelingen de komende maanden van naderbij te bekijken. Op 17 maart 2025 staat inderdaad een gedachtewisseling gepland met mevrouw Michaux, die een doctoraal proefschrift schreef over de selectie van de goede rechter. Voor het overige wordt er samengewerkt met het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding om meer gerichte en gespecialiseerde opleidingen aan te bieden, die reeds tijdens de procedure plaatsvinden.

De heer Daniel Van den Bossche merkt nog op dat zijn persoonlijke vaststellingen overeenkomen met de observaties van mevrouw Michaux. Zij stelt dat de HRJ in het kader van de examens sterk presteert op juridisch vlak, wat de heer Van den Bossche geruststelt. Mevrouw Michaux – en daar sluit de heer Van den Bossche zich bij aan – ziet echter nog heel wat ruimte voor verbetering op het vlak van de beoordeling van de vaardigheden van kandidaten.

pas l'impression que de nombreux magistrats exercent des activités annexes à leur fonction. Il estime nécessaire d'opérer un double constat: il est constamment demandé à des magistrats de siéger dans des commissions – alors qu'ils ne sont pas (tellement) demandeurs de le faire – et s'ils refusent, de nombreux dossiers risquent d'être frappés d'immobilisme. Selon l'orateur, si, par exemple, plus personne ne voulait siéger au sein des commissions de probation, un problème majeur apparaîtrait et rendrait peut-être nécessaire de s'atteler d'urgence à étendre les compétences du tribunal de l'application des peines à cette matière. M. Van den Bossche note que, contrairement à lui au début de sa carrière, les jeunes magistrats ne sont plus tentés de faire partie de commissions de ce type, principalement en raison de leur charge de travail élevée, qui ne leur offre pas la possibilité d'exercer des tâches supplémentaires. Selon l'orateur, faire partie d'une commission n'entraîne qu'un surcroît limité de travail de fond pour un magistrat, contrairement à l'exercice d'un mandat politique.

Mme Charlotte Verhaeghe confirme que le CSJ a déjà mis en pratique certaines recommandations, dès lors que l'organisation de nouveaux examens est en cours.

Concrètement, les mesures suivantes ont déjà été prises:

- scinder les parties orale et écrite de l'examen;

- mettre davantage l'accent sur les qualités des magistrats, à savoir les aptitudes personnelles et sociales.

Des groupes de travail seront par ailleurs mis en place pour examiner de plus près les recommandations restantes dans les mois à venir. Un échange de vues est effectivement prévu le 17 mars 2025 avec Mme Michaux, qui a écrit une thèse de doctorat portant sur la sélection du juge adéquat. Pour le surplus, le CSJ collabore avec l'Institut de formation judiciaire (IGO) pour offrir une formation plus ciblée et spécialisée, dès avant la fin de la procédure.

M. Daniel Van den Bossche ajoute que ses observations personnelles vont dans le même sens que celles de Mme Michaux. Celle-ci souligne que les examens organisés par le CSJ sont d'un très bon niveau juridique, ce que M. Van den Bossche considère comme rassurant. Toutefois, Mme Michaux estime – et M. Van den Bossche partage son point de vue – qu'il reste beaucoup de progrès à faire en matière d'évaluation des aptitudes des candidats.

Een voorbeeld dat mevrouw Michaux aanhaalde is het vermogen van een kandidaat om zichzelf in vraag te stellen. De heer Van den Bossche erkent het cruciale belang hiervan, maar merkt op dat het een uitdaging is om dit in een kort tijdsbestek te beoordelen. Er is behoefte aan methoden, eventueel extern te ontwikkelen, om dit effectiever aan te pakken, bijvoorbeeld door gerichte vragen te stellen tijdens de assessments. Het doel is aandachtspunten die de toekomstige functionering van een magistraat kunnen belemmeren, vroegtijdig te detecteren. De heer Van den Bossche erkent dat er op dit gebied nog veel werk te doen is. Daarom is mevrouw Michaux uitgenodigd om hierover van gedachten te wisselen.

Hoewel zijn collega's al veel antwoorden hebben aangereikt, acht de heer *Marc Bertrand* het belangrijk te benadrukken dat men 25 jaar geleden een Hoge Raad voor de Justitie in het leven heeft geroepen en geen Hoge Raad voor de Magistratuur. De goede werking van de instelling berust immers op het evenwicht tussen haar leden-magistraten en haar leden die geen magistraat zijn. Hij verduidelijkt dat de 22 kandidaten die zijn verkozen door het korps dat de leden-magistraten kiest, geen zitting zullen hebben in de Adviesraad van de magistratuur maar in een instantie die als opdracht heeft het vertrouwen in justitie te vergroten veeleer dan de belangen van het magistratenkorps te behartigen. Diezelfde logica geldt voor de verkiezing van de 22 leden die geen magistraat zijn en die de Senaat in december 2024 met een tweederdemeerderheid heeft verkozen. Bij elk van de kandidaten werden de motivatie en het engagement afgetoetst. De advocaten, universiteitsprofessoren en vertegenwoordigers van het middenveld die zich kandidaat hebben gesteld, deden dat om een blik van buitenaf op justitie te kunnen verschaffen en om collegiaal te kunnen bijdragen aan de verbetering van de examen- en benoemingsprocedures en aan de werking van de advies- en onderzoekscommissie.

Gesterkt door zijn lange loopbaan in de openbare dienst wenst de spreker het vertrouwen van de burgers in justitie te versterken, door voornamelijk de slachtoffers een rechtmatige plaats toe te bedelen. Hoewel de HRJ geen rechtstreekse impact op de situatie van de slachtoffers heeft, dienen de magistraten en niet-magistraten binnen de HRJ collectief aan die opdracht bij te dragen. Hij geeft evenwel toe dat de nieuwe HRJ-leden nog maar pas zijn aangesteld en zich dus nog moeten inwerken. Er werden werkgroepen opgericht en er worden momenteel lessen getrokken. Hij bevestigt eveneens wat voorzitter Van den Bossche heeft gezegd: uit de statistieken van de voorbije 25 jaar blijkt dat de minister van Justitie in zeer uitzonderlijke gevallen een weigering uitspreekt, wat bewijst dat de procedure goed werkt. Tevens beklemtoont hij de kwaliteit van het werk

Mme Michaux a cité comme exemple la capacité d'un candidat à se remettre en question. M. Van den Bossche reconnaît que l'évaluation des aptitudes de ce type est essentielle, tout en soulignant la difficulté de réaliser celle-ci en un court laps de temps. Il est nécessaire de mettre au point des méthodes, éventuellement développées en externe, pour que cette évaluation soit plus efficace, par exemple en posant des questions ciblées lors des épreuves. L'objectif devra être de repérer en temps utile les signaux indiquant que le fonctionnement futur d'un magistrat pourrait être entravé. M. Van den Bossche reconnaît qu'on est encore loin du compte. C'est la raison pour laquelle Mme Michaux a été invitée à un échange de vues sur la question.

M. Marc Bertrand souligne que, bien que de nombreuses réponses aient déjà été apportées par ses collègues, il souhaite insister sur le fait qu'il y a vingt-cinq ans, c'est un Conseil supérieur de la Justice et non un Conseil supérieur de la magistrature qui a été créé. Le bon fonctionnement de l'institution repose sur l'équilibre entre membres magistrats et non magistrats. Il précise que les vingt-deux candidats élus par le corps électoral des magistrats n'ont pas pour objectif de siéger dans le Conseil consultatif de la magistrature, mais bien dans une instance ayant pour mission de renforcer la confiance dans la justice et non pour renforcer les intérêts du corps des magistrats. Cette même logique s'applique aux vingt-deux membres non magistrats désignés par le Sénat à la majorité des deux tiers, en décembre 2024. Chacun d'entre eux a été interrogé sur ses motivations et engagements. Les avocats, professeurs d'université et représentants de la société civile qui se sont présentés, avaient pour ambition d'apporter un regard extérieur et de contribuer collégialement à l'amélioration des procédures d'examen, de nomination et du fonctionnement de la commission d'avis et d'enquête.

Dans une perspective personnelle, après une longue carrière dans le service public, il exprime son souhait de renforcer la confiance des citoyens dans la justice, notamment en tenant compte de la place des victimes. Bien que le CSJ n'ait pas d'impact direct sur la situation des victimes, il revient aux magistrats et aux non-magistrats siégeant au CSJ de contribuer collectivement à cette mission. Il reconnaît toutefois que les membres viennent de rejoindre le CSJ et sont encore en phase d'apprentissage. Des groupes de travail ont été mis en place et des enseignements sont en train d'être tirés. Il confirme également le propos du président Van den Bossche: depuis vingt-cinq ans, les statistiques montrent que les refus du ministre de la Justice sont extrêmement rares, preuve que la procédure fonctionne efficacement. Il tient également à souligner la qualité du travail accompli

dat zijn voorgangers op het vlak van de voorbereiding en verbetering van de examens hebben verzet.

De heer Bertrand heeft het vervolgens over de positieve evolutie binnen de aanwervings- en benoemingsprocedures. Vroeger werden de psychologische vaardigheden van de kandidaten helemaal niet geëvalueerd. Vandaag zijn psychologische tests onderdeel van de aanwervingsprocedures en worden ze zowel naar aanleiding van de examens als bij de kandidaten voor de functie van korpschef afgenomen. Het is de bedoeling dat die processen voortdurend worden verbeterd. Op de vraag of de informatie in de dossiers van de kandidaten volstaat, erkent hij dat het in sommige gevallen wenselijk is over meer elementen te beschikken. Het is soms moeilijk om de getuigenissen en de objectieve elementen uit de dossiers, en vooral dan de adviezen van de korpschefs, op één lijn te krijgen. Daarom is het noodzakelijk dat de kandidaten worden gehoord, aangezien aldus de schriftelijke informatie kan worden uitgediept en in haar context kan worden geplaatst. Hij vertelt ook over zijn ervaring als voorzitter van dergelijke hoorzittingen en wijst daarbij op de striktheid en ernst die bij de evaluatie van de kandidaten – zowel magistraten, substituten als rechters – aan de dag worden gelegd. Het respect en de open dialoog die bij die benoemingscommissies de ordewoorden zijn, vormen een waarborg voor de transparantie en de billijkheid van het proces. De beslissingen worden nog altijd op basis van de schriftelijke dossiers verantwoord, vooral omdat de Raad van State de benoemingsbesluiten aan een controle kan onderwerpen.

Mevrouw Bénédicte Inghels gaat in op de vraag van de heer Goffin over de gezamenlijke en individuele wensen van de leden van de HRJ. Ze kan niet voor iedereen spreken, maar persoonlijk wil ze zich inzetten voor een positief imago van justitie. Die doelstelling heeft altijd centraal gestaan in haar loopbaan als magistraat en ze merkt dat die een bijzondere weerklank vindt binnen de HRJ, een instelling op het raakpunt tussen de drie machten en bijgevolg een geschikt kader daartoe.

Ze benadrukt het belang van de doorlooptijden van rechtszaken – een blijvende bekommerning, zoals ze al heeft kunnen vaststellen toen ze onlangs de Franstalige advies- en onderzoekscommissie voorzat. Zelf wil ze werken aan de herziening en verbetering van de procedures en wil ze *good practices* onder de aandacht brengen. Ze erkent echter dat die richtsnoeren binnen de HRJ gezamenlijk moeten worden besproken en goedgekeurd. Ze wijst erop dat de leden van de HRJ pas sinds twee weken hun ambt bekleden en dat de prioriteiten nog gezamenlijk bepaald en de werkgroepen nog opgericht moeten worden. Ze is het niettemin eens met de opmerkingen van de heer Bertrand en heeft

par ses prédécesseurs en matière de préparation et d'amélioration des examens.

M. Bertrand évoque ensuite l'évolution positive des procédures de recrutement et de nomination. À une époque, il n'existait aucune évaluation des aptitudes psychologiques des candidats. Aujourd'hui, des tests psychologiques ont été intégrés aux procédures de recrutement, tant pour les examens que pour les candidatures aux fonctions de chef de corps. L'objectif demeure l'amélioration continue de ces processus. En réponse à une question sur la suffisance des éléments figurant dans les dossiers des candidats, il reconnaît que davantage d'informations sont parfois souhaitables. Il est parfois complexe de concilier les témoignages recueillis ou entendus et les éléments objectifs contenus dans les dossiers, notamment les avis des chefs de corps. C'est la raison pour laquelle l'audition des candidats est essentielle, car elle permet d'approfondir et de contextualiser les données écrites. Il partage par ailleurs son expérience en tant que président d'audition, évoquant la rigueur et le sérieux apportés à l'évaluation des candidats, qu'ils soient magistrats, substituts ou juges. Le respect et le dialogue instaurés lors de ces commissions de nomination permettent de garantir un processus transparent et équitable. Les dossiers écrits demeurent les éléments fondamentaux justifiant les décisions, notamment en raison du contrôle potentiel du Conseil d'État sur les arrêtés de nomination.

Mme Bénédicte Inghels aborde la question de M. Goffin à propos des volontés collectives et individuelles des membres du CSJ. Elle précise ne pouvoir parler au nom de tous mais exprime son engagement personnel en faveur d'une image positive de la justice. Cet objectif a toujours été central dans son parcours de magistrate et lui semble trouver une résonance particulière au sein du CSJ, instance située à l'intersection des trois pouvoirs et offrant ainsi un cadre propice à une telle démarche.

Elle insiste sur l'importance des délais de traitement des affaires judiciaires, une *préoccupation* récurrente qu'elle a déjà pu constater en présidant récemment la commission d'avis et d'enquête francophone. À titre personnel, elle envisage de travailler à la révision et à l'amélioration des procédures, ainsi qu'à la mise en valeur des bonnes pratiques, tout en reconnaissant que ces orientations devront être discutées et validées collectivement au sein du CSJ. Elle rappelle que les membres du CSJ sont entrés en fonction il y a seulement quinze jours et qu'il leur faut encore déterminer, en concertation, les priorités et les groupes de travail à mettre en place. Toutefois, elle exprime son adhésion

net als alle verkozen magistraten de ambitie om het vertrouwen in het rechtssysteem te helpen verbeteren. Ze is van mening dat de HRJ in dit opzicht een unieke positie inneemt – namelijk op het raakpunt tussen de drie machten – en zijn rol in deze dynamiek ten volle moet opnemen.

Ze beklemtoont eveneens de positieve impact van de wervingsprocedures die de HRJ de voorbije vijftwintig jaar heeft ingesteld. Volgens de feedback van advocaten en rechters in de hoogste rechtscollèges heeft deze evolutie de kwaliteit van de magistratuur aanzienlijk verbeterd. Ze meent dat deze stappen voorwaarts het nut van de HRJ aantonen en het belang van zijn werkzaamheden bevestigen.

Wat de opdrachten van de advies- en onderzoekscommissie en van de verenigde advies- en onderzoekscommissie betreft, verduidelijkt ze dat die actief bijdragen aan meer vertrouwen in het rechtssysteem via de behandeling van klachten van rechtzoekenden en het toezicht op de werking van de rechterlijke orde. De benadering van de commissie is gebaseerd op het vaststellen van moeilijkheden en het voorstellen van constructieve oplossingen, wat met name de bevordering van een positief imago van justitie inhoudt. Ze wijst er echter op dat het niet alleen aan de HRJ is om dat positieve imago uit te dragen. De gerechtelijke wereld moet er zelf naar streven om de ernst en toewijding van zijn leden te weerspiegelen. Ook de wetgevende macht en de regering moeten dat vertrouwen mee helpen opbouwen. Volgens haar is dit een tweerichtingsproces dat een voortdurende dialoog tussen de verschillende machten vereist.

Ze beklemtoont overigens het belang van communicatie, al vele jaren een centrale uitdaging voor de HRJ. Ze verwijst naar het werk dat is verricht op het vlak van duidelijk taalgebruik, in het bijzonder door de werkgroep Kruid, die tot doel had de juridische communicatie te vereenvoudigen en toegankelijker te maken voor rechtzoekenden. De bedoeling was om rechters op te leiden in het gebruik van duidelijker taalgebruik, opdat de communicatie laagdrempeliger wordt voor de burgers. Ze herinnert eraan dat in dit verband verschillende aanbevelingen werden gedaan, die het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding nu toepast. Ze zou willen dat de leden van de HRJ deze principes ook toepassen en naar een transparante, leesbare en toegankelijke communicatie streven.

Ze erkent dat enkel het indienen van een jaarverslag niet volstaat en meent dat een rechtstreekse dialoog met de leden van de commissie voor Justitie, aan wie de aanbevelingen en verslagen van de HRJ gericht zijn, zou kunnen zorgen voor een beter begrip en een doeltreffendere follow-up van de genomen maatregelen.

aux propos de M. Bertrand et partage avec l'ensemble des magistrats élus la volonté de contribuer à une amélioration de la confiance dans la justice. À cet égard, elle considère que le CSJ occupe une position unique, à la croisée des trois pouvoirs, et qu'il doit jouer pleinement son rôle dans cette dynamique.

Elle souligne également l'impact positif des procédures de recrutement mises en place par le CSJ depuis vingt-cinq ans. Une évolution qui, selon les retours des avocats et magistrats des juridictions supérieures, a permis d'améliorer significativement la qualité de la magistrature. Elle estime que ces avancées illustrent l'utilité du CSJ et confirment la pertinence de son action.

Concernant les missions de la commission d'avis et d'enquête et de la commission d'avis et d'enquête réunie, elle précise que celle-ci contribue activement à l'amélioration de la confiance dans la justice en répondant aux plaintes des justiciables et en contrôlant le fonctionnement de l'ordre judiciaire. Son approche repose sur l'identification des difficultés et la proposition de solutions constructives, ce qui implique notamment la promotion d'une image positive de la justice. Elle rappelle toutefois que la diffusion de cette image ne repose pas uniquement sur le CSJ. Le monde judiciaire lui-même doit s'efforcer de refléter le sérieux et le dévouement de ses membres, tandis que le législateur et le gouvernement doivent également participer à l'instauration de cette confiance. Selon elle, il s'agit d'un travail réciproque nécessitant un dialogue constant entre les différents pouvoirs.

Elle insiste par ailleurs sur l'importance de la communication, un enjeu central pour le CSJ depuis plusieurs années. Elle évoque les travaux menés sur le langage clair, notamment à travers le groupe de travail EPICES, qui visait à simplifier la communication juridique et à la rendre plus accessible aux justiciables. La volonté était de former les magistrats à l'usage d'un langage plus clair, en vue d'une vulgarisation à destination des citoyens. Elle rappelle que plusieurs recommandations ont été émises dans ce cadre et qu'elles sont aujourd'hui mises en application par l'Institut de formation de l'ordre judiciaire. Elle exprime son souhait de voir ces principes s'appliquer également au sein du CSJ par ses membres, en privilégiant une communication transparente, lisible et accessible aux citoyens.

Elle reconnaît que la simple remise d'un rapport annuel ne suffit pas et considère qu'un dialogue direct avec les membres de la commission de la Justice, destinataires des recommandations et rapports du CSJ, permettrait une meilleure compréhension et un suivi plus efficace des actions engagées.

Tot slot gaat ze in op de kwestie van de klachten en de behandeling daarvan. Ze brengt de inspanningen in herinnering om de procedure duidelijker en toegankelijker te maken. Zij sluit zich aan bij de opmerkingen van haar collega, de heer Van den Bossche, over het verbeteren van het klachtenformulier. Die informatie is al beschikbaar op de website van de HRJ. Momenteel wordt echter gewerkt aan een verklarende brochure. Die zal beschikbaar zijn op strategische plaatsen, zoals OCMW's, justitiehuisen en rechtsbijstandsdiensten, zodat de informatie beter wordt verspreid onder het publiek.

De heer Daniel Van den Bossche voegt eraan toe dat er een wetswijziging in voorbereiding is die de korpschefs meer zou betrekken. Deze wetswijziging is echter nog niet uitgewerkt door middel van een koninklijk besluit. Hij uit zijn bezorgdheid over het feit dat de rol van de HRJ eindigt bij het gegrond verklaren van een klacht. Dit strookt niet met de logica van de burger, die wil weten welke acties er worden ondernomen na een gegrond verklaarde klacht.

De heer Van den Bossche benadrukt de noodzaak om een koppeling te maken met de korpschefs, zodat er effectief gevolg kan worden gegeven aan klachten. Het is essentieel dat de burger ziet dat er concrete stappen worden ondernomen. De heer Van den Bossche pleit dan ook voor de implementatie van de wet, zodat de link met de korpschefs kan worden gelegd.

Hij onderstreept voorts nog het belang van het opvolgen van klachten en het beleidsmatig gebruik van klachtenrapporten om structurele problemen aan te pakken. Door beleidsmatige maatregelen te implementeren in de entiteiten, kunnen toekomstige individuele klachten worden voorkomen.

De rapporteur,

Christoph D'Haese

De voorzitter,

Ismaël Nuino

Enfin, elle aborde la question des plaintes et de leur traitement, rappelant que des efforts sont en cours pour rendre la procédure plus claire et plus accessible. Elle fait écho aux propos de son collègue, M. Van den Bossche, concernant l'amélioration du formulaire de dépôt des plaintes. Ces informations sont déjà disponibles sur le site internet du CSJ. Toutefois, une brochure explicative est en cours d'élaboration. Cette dernière sera mise à disposition dans des lieux stratégiques tels que les CPAS, les maisons de justice et les services d'aide juridique afin d'assurer une meilleure diffusion des informations auprès du public.

M. Daniel Van den Bossche ajoute qu'une modification législative visant à associer davantage les chefs de corps au traitement des plaintes est en cours d'élaboration. Les nouvelles dispositions légales doivent encore être exécutées par un arrêté royal. L'orateur considère comme insatisfaisant que le rôle du CSJ prenne fin dès le moment où une plainte est déclarée fondée. Ce système est en décalage avec la logique du citoyen, qui entend être informé des mesures qui vont être prises lorsqu'une plainte est déclarée fondée.

M. Van den Bossche souligne la nécessité d'établir un lien entre le CSJ et les chefs de corps pour s'assurer qu'une suite sera effectivement réservée aux plaintes. Il est essentiel que le citoyen puisse être informé des démarches concrètes qui vont être entamées. M. Van den Bossche préconise donc de procurer exécution aux dispositions légales qui consacreront le lien entre le CSJ et les chefs de corps.

Il souligne qu'il importe également d'examiner le suivi apporté aux plaintes et de se baser sur les rapports sur le traitement des plaintes pour prendre des mesures stratégiques permettant de résoudre les problèmes structurels. La mise en œuvre de mesures de ce type au sein des entités judiciaires permettra d'éviter le dépôt de nouvelles plaintes par des particuliers à l'avenir.

Le rapporteur,

Christoph D'Haese

Le président,

Ismaël Nuino